

Iz muzejskega dela

UDK 060.016(497.5)»2022«

1.04 strokovni članek

Prejeto: 21. 10. 2023

Stane Okoliš*

Slovenski šolski muzej v letu 2022

The Slovenian School Museum in 2022

Izvilleček

V prvih mesecih leta je izzvenela epidemija covida-19. Postopoma so bili odpravljeni vsi ukrepi proti njenemu širjenju, delovanje muzeja pa se je na vseh področjih vrnilo v predcovidne razmere. Sprvim februarjem 2022 je bil izvršen prenos dejavnosti muzeja športa z Zavoda RS za šport Planica na Slovenski šolski muzej, 23. marca 2022 pa je bila odprta nova stalna razstava Šola = zakon!. Oba dogodka sta prelomna. Muzeju se odpirajo nove možnosti razvoja. Po predhodnem načrtu, ki je bil opredeljen v elaboratu prenosa, se je okrepil finančno, do konca leta pa z novimi zaposlitvami tudi kadrovske. Prostorska stiska, posebej pri depojih in konservatorsko-restavratorski delavnici, v muzeju športa pa tudi pri razstavnih prostorih, je ostala nerešena. Majska in junijska selitev zunanjega depoja iz Zavoda RS za blagovne rezerve v Zalogu v prostore bivše Bombažne predilnice in tkalnice BPT Tržič je bila nujna zaradi že večkratne odpovedi najemne pogodbe najemodajalca. Z večjo dostopnostjo so se v muzej vrnili obiskovalci, s katerimi so oživeli pedagoški programi in druga muzejska dejavnost.

Abstract

Early in the year, the COVID-19 epidemic faded. As all the measures to contain its spread were gradually lifted, the Museum's activities in all areas returned to their previous extent. As of 1 February 2022, the activities of the Sports Museum were transferred from the Planica Institute of Sports of the Republic of Slovenia to the Slovenian School Museum, and on 23 March 2022, the new permanent exhibition School is Cool! was opened. These were two epochal events, as new development opportunities are opening up for the Museum. According to the preliminary plan set out in the transfer study, the Museum has grown financially and will also grow in terms of staff by the end of the year with new recruitments. Lack of space, particularly regarding the depots and the conservation and restoration workshop, but also the exhibition space in the sports museum, has remained unresolved. The relocation of the external depot from the Agency of the Republic of Slovenia for Commodity Reserves in Zalog to the premises of the former BPT Tržič Cotton Spinning and Weaving Mill in May and June was necessitated by the repeated termination of the lease agreement by the owner. Improved accessibility has brought visitors back to the museum, revitalising educational programmes and other museum activities.

* Stane Okoliš, mag. zgodovinskih znanosti, muzejski svetovalec, direktor muzeja, e-pošta: stane.okolis@solskimuzej.si

Ključne besede: muzej, šolstvo, letno poročilo, statistika, stare učne ure

Keywords: museum, schooling, annual report, statistics, old school lessons

Uvod

Ukrepi proti širjenju epidemije covida-19 so v prvih mesecih leta postali milejši, saj je bila nevarnost za javno zdravje vse manjša. Dostopnost muzeja je bila s tem večja, obisk v muzeju pa se je posledično že v februarju močno povečal, čeprav do konca leta še ni dosegel ravni pred epidemijo. Izvajanje osnovne muzejske dejavnosti in dogovorjenih osnovnih in posebnih nalog z Uradom za razvoj in kakovost v izobraževanju (URKI) na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je tako, zlasti v prvih mesecih leta, potekalo v znamenju izzvene epidemije covida-19.

Vlada RS je 11. januarja 2022 sprejela sklep o prenosu dejavnosti Muzeja športa z Zavoda RS za šport Planica na Slovenski šolski muzej, ki je začel učinkovati s 1. februarjem 2022. Muzej je do navedenega datuma od zavoda prevzel vse obveznosti in premoženje, muzejske zbirke in zaposlene. Pod okriljem Slovenskega šolskega muzeja se je Muzej športa oblikoval kot njegova organizacijska enota, ki je imela ob prenosu dve polni delovni mesti in tri zaposlene. Ena oseba je imela polno zaposlitev, drugi dve pa sta eno delovno mesto zasedali v razmerju od 80 do 20 odstotkov. Zaposlitev za 20 odstotkov je bila dopolnilna k osnovni na drugem javnem zavodu.

MIZŠ je muzeju posredovalo izhodišča za pripravo programa dela, finančnega in kadrovskega načrta za leto 2022 kakor vsa prejšnja leta v decembru predhodnega leta, zaradi prenosa dejavnosti muzeja športa pa po izvedenem prenosu znova februarja 2022. Muzej je v predvidenih rokih pripravil Letni delovni načrt in finančni načrt SŠM za leto 2022 pred prenosom dejavnosti muzeja športa, po prenosu pa na podlagi novih izhodišč ministrstva še spremenjen oz. dopolnjen dokončni Letni delovni načrt in finančni načrt SŠM za leto 2022. Svet javnega zavoda SŠM je dal soglasje k usklajenemu letnemu načrtu najprej na prvi dopisni seji dne 27. januarja 2022, nato pa dne 1. aprila 2022 na podlagi novih izhodišč še k dopolnjenemu letnemu načrtu.

MIZŠ je 13. aprila 2022 podal soglasje k novemu Pravilniku o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Slovenskem šolskem muzeju, 20. aprila 2022 pa tudi k dokončnemu Letnemu delovnemu načrtu in finančnemu načrtu. LDN in FN SŠM 2022 je po predhodno potrjenem Elaboratu prenosa dejavnosti muzeja športa z Zavoda RS za šport Planica na Slovenski šolski muzej predvideval 22 zaposlenih, ki so financirani iz proračunskih sredstev; od tega šestnajst v Slovenskem šolskem muzeju, šest pa v OE muzej športa, ki ji enoviti muzej zagotavlja nemoteno delovanje in vsestransko administrativno in strokovno podporo. Letna pogodba o financiranju javne službe SŠM v letu 2022 med javnim zavodom SŠM in MIZŠ je bila sklenjena 14. junija 2022.

Na podlagi potrjenega LDN in FN SŠM 2022, Pogodbe o financiranju javne službe SŠM 2022 in izvedenih javnih razpisov je muzej do 1. januarja 2023 postopoma zapolnil vsa dovoljena sistemizirana delovna mesta v upravnem delu (finančni delavec/ka in delavec/ka v tajništvu), v podpornih službah (sodelavec/ka za odnose z javnostmi in sodelavec/ka za projekte) in v muzejski stroki (kustos dokumentalist in kustos v podporo raziskovalne dejavnosti). V OE muzeja športa sta bila sprejeta dva kustosa in konservatorka, delavci, ki so bili prevzeti od Zavoda RS za šport Planica, pa so zaradi varovanja pridobljenih pravic ohranili sistemizirana delovna mesta z zavoda.

Do ureditve delovnih prostorov v dotedanjem priročnem depoju na koncu zgornjega hodnika so bili na novo sprejeti delavci v SŠM začasno nastanjeni v muzejski čitalnici, na novo zaposleni v OE Muzeja športa pa so se v začetku decembra namestili v delovne prostore na Kopitarjevi 4. Za preureditev priročnega depoja v delovni prostor za šest zaposlenih je bilo treba deponirano muzejsko gradivo in predmete v dogovoru z uršulinskim samostanom in Mestno knjižnico Ljubljana predhodno preseliti v začasno najete prostore samostana in v knjižni depo Slovenske knjižnice. Muzej je moral zaradi odpovedi pogodbe o najemu skladiščenja izprazniti tudi depo za večje muzejske predmete in drugo raznovrstno muzejsko gradivo v Zavodu RS za blagovne rezerve v Zalogu.

Poleg prenosa dejavnosti muzeja športa, nove sistemizacije delovnih mest, povečanega obsega poslovanja in selitve tako depoja za večje muzejske predmete v Zalogu kot tudi priročnega depoja v matičnih muzejskih prostorih je bilo za nadaljnji vsestranski razvoj muzeja izjemno pomembno odprtje nove stalne razstave Šola = zakon!. Začetek njenega snovanja sega v leto 2014, slovesno odprtje z izbranim kulturnim programom pa je bilo 22. marca 2022 v prisotnosti aktualne in nekdanje ministrice za izobraževanje, znanost in šport. V letu 2022 so bili položeni temelji za razvoj muzeja na višji organizacijski in strokovni ravni.

Z odpravo ukrepov proti širjenju epidemije so poleg starih učnih ur in vodstev po novi stalni razstavi Šola = zakon! oživele tudi druge pedagoško-andragoške dejavnosti in projekti. Zaposleni so se zopet v večjem številu udeleževali sejamskih, promocijskih in izobraževalnih prireditev. S šolami in organizacijami na področju dela muzeja so potekali novi skupni projekti. Bolj so bili obiskani dnevi odprtih vrat in druge dejavnosti odprtega muzeja. Maja je muzej na dvodnevem seminarju o izkustvenem učenju v muzeju prvič izpeljal projekt izobraževanja za učitelje v sklopu programa KATIS, ki ga vodi MIZŠ. Odmevno je bilo sodelovanje muzeja na mednarodni konferenci gluhih učiteljev, ki je avgusta potekalo v Ljubljani in Zagrebu v organizaciji Društva gluhih učiteljev Slovenije.

Jeseni je bilo odprtje občasne razstave Zbiramo, raziskujemo, obujemo: muzej športa in športna dediščina, s katero se je OE muzej športa po prenosu dejavnosti na Slovenski šolski muzej prvič javno predstavil slovenski javnosti. Slovenski šolski muzej je sodeloval pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti za izvedbo popravljalnih ukrepov na področju skrbi za dediščino na področju športa, ki jih je od MIZŠ-ja zahtevalo Računsko sodišče. Ministrstvu je o izvedenih ukrepih tudi redno poročal.

V poepidemičnih razmerah so bili doseženi vsi poglobitni letni cilji. Za financiranje letnega programa je muzej prejel sredstva od ministrstva za izvajanje osnovne muzejske dejavnosti (javno službo), za osnovne in posebne naloge (program) in za investicije. Dodatna sredstva za delovanje je muzej pridobil z lastno dejavnostjo (vstopnine, naročnine, muzejska trgovina) in so bila v celoti namenjena pokrivanju stroškov lastne dejavnosti in razvoju muzejskih programov.

Obisk muzeja

Muzej je v letu 2022 obiskalo 13.963 oseb. V primerjavi s predhodnim letom, ko so čez celo leto veljali bolj ali manj ostri ukrepi proti širjenju epidemije covida-19, doseženo število predstavlja kar 247-odstotno povečanje. V muzejski andragoško-pedagoški program je bilo vključenih še 281 osnovnošolskih otrok iz zasavske regije, ki so se trinajstih učnih ur lepopisa udeležili v muzejski zbirki v Hrastniku. Promocijskih prireditev, na katerih je nastopal Slovenski šolski muzej, se je udeležilo 1633 obiskovalcev, večje število ljudi pa si je ogledalo tudi njegove razstave na gostovanju.

Tabela: Obisk muzeja 2022 po mesecih, glede na starost obiskovalcev; primerjava z 2021

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKT	NOV	DEC	Skupaj
Predšolski	0	83	3	0	2	18	2	4	0	0	4	6	122
OŠ	127	624	926	1349	1534	1731	17	117	820	1138	865	919	10.167
SŠ	9	51	79	13	56	68	0	0	32	182	13	71	574
Študenti	25	30	66	19	0	35	6	6	37	106	36	8	374
Odrasli	44	282	253	242	267	329	110	80	109	137	241	189	2283
Upokojenci	14	33	75	40	49	43	30	27	38	50	32	12	443
2022	219	1103	1402	1663	1908	2224	165	234	1036	1613	1191	1205	13.963
2021	39	319	185	61	644	1310	77	174	900	953	488	499	5649
INDEKS	5,62	3,46	7,58	27,26	2,96	1,70	2,14	1,34	1,15	1,69	2,44	2,41	2,47

Navkljub izrednemu povečanju je bilo število obiskovalcev precej pod večletnim povprečjem pred covidnega obdobja. Če se epidemiološke razmere v prihodnosti ne bodo poslabšale niti ne bo vladnih ukrepov proti širjenju epidemije, zato tudi ne omejitev dostopnosti muzeja, je dolgoročni načrt muzeja o postopni rasti števila obiskovalcev po letu 2025 še uresničljiv. Obisk se je najbolj povečal v prvih mesecih leta, večji od predhodnega leta je bil tudi v vseh drugih mesecih. Najslabši obisk je bil med letnimi šolskimi počitnicami in v januarju, najboljši pa maja in junija. Že v spomladanskih mesecih 2022 ni bilo ukrepov proti širjenju covida-19, četudi je bilo v ravnanju obiskovalcev pozneje občutiti še precej zadržanosti. Starih učnih ur po spletu za osnovnošolske skupine, kot so bile v predhodnem letu, leta 2022 ni bilo več.

Tabela: Primerjava števila obiskovalcev v letu 2022 in 2021

a) Po starostnih skupinah obiskovalcev

	Predšolski	Osnovnošolci	Srednješolci	Študenti	Odrasli	Upokojenci	Skupaj
2022	122	10.167	574	374	2283	443	13.963
2021	40	4174	102	120	849	364	5649

Največji delež obiskovalcev (72,8 %) so bili tudi v letu 2022 osnovnošolci oz. osnovnošolske skupine. Odstotek povečanja v tej starostni skupini je zato najbolj vplival na odstotek povečanja obiskovalcev muzeja v celoti. Med drugimi starostnimi skupinami so nekoliko izstopali odrasli (16,3 %), medtem ko je za vse druge skupine obiskovalcev značilno, da se je njihovo število ob majhnem deležu v celoti pri vseh močno povečalo. Največji odstotek povečanja je bil pri srednješolcih (indeks 5,63), najmanjši pa pri upokojencih (indeks 1,22). Najmanj obiskovalcev je bilo v starostni skupini predšolskih otrok (122). Osnovnošolci so se v večji meri udeležili pedagoških programov (ogled razstav, udeležba na starih učnih urah in delavnicah), med upokojenci pa je več uporabnikov muzejske knjižnice in udeležencev prireditev.

Tabela: Obiskovalci z izdanimi vstopnicami in brez njih v letu 2022 in 2021

Evidenca obiskovalcev	2022	2021	Indeks 22/21
Z izdanimi vstopnicami	12.501	4849	2,58
Brez izdanih vstopnic	1462	800	1,83
Skupaj	13.963	5649	2,47

Uporabniki storitev v muzejskih oddelkih (knjižnici, fototeki ...) so obiskovalci brez izdanih vstopnic. Med nje se štejejo tudi obiskovalci ob dnevih odprtih vrat in udeleženci drugih muzejskih prireditev (predavanja, seminarji, odprta razstava ...). Njihovo število je bilo v letu 2022 večje od načrtovanega (46 %) in večje od obiska v predhodnem letu (83 %). Razlog za povečanje je celoletno delovanje knjižnice, ponovno prirejanje množičnih dogodkov in marčevsko odprto nove stalne razstave.

Tabela: Obisk tujih državljanov

Obiskovalci muzeja	Realizacija 2022	Realizacija 2021	Indeks R22/R21
Tuji državljani z izdanimi vstopnicami	647	49	13,2

Po izdanih vstopnicah je muzej v letu 2022 nad pričakovanji obiskalo kar 655 tujih državljanov. Povečanje je izjemno tako glede na načrt (indeks 7,28) kot tudi na obisk v predhodnem letu (indeks 13,2). Presežen je bil tudi dolgoročni cilj do leta 2026 (31 %). K izjemno povečanemu obisku tujih državljanov so največ prispevale večje skupine osnovnošolcev in srednješolcev s slovenskim uč-

nim jezikom iz Trsta in okolice v Italiji ter šolske skupine iz Hrvaške. Večji je bil obisk tudi med turisti. S postavitvijo nove stalne razstave in dopolnitvijo besedil v angleščini je muzej postal nedvomno bolj zanimiv tudi za drugače govoreče tuje državljane oz. turiste.

Stare učne ure

V letu 2022 je bilo v muzejskih matičnih prostorih na Plečnikovem trgu izpeljanih 582 starih učnih ur v rednem pedagoško-andragoškem programu, v okviru programov odprtega muzeja pa še dodatnih 11 (7 ob dnevih odprtih vrat, 3 ob počitniških programih, 1 na odprtih dejavnostih v Tednu otroka). Štirinajst starih učnih ur je bilo izpeljanih tudi na gostovanjih zunaj muzeja. V primerjavi s predhodnim letom je bilo izvedenih starih učnih ur 323 (55,5 %) več. Podobno kot obisk v celoti je povečanje števila izvedb starih učnih ur, glede na predhodno covidno leto, izjemno. Približalo se je številu izvedb pred izbruhom epidemije covida-19. Z izjemno povečanim številom izvedenih učnih ur se je močno povečalo tudi število udeležencev na starih učnih urah. Njihovo število je za 7241 (61 %) večje kot v predhodnem letu. Število udeležencev na učno uro se je v povprečju s 17,8 osebe v letu 2021 povečalo na 20,4 osebe v letu 2022. To povečanje je nedvomen odraz ukinjanja protikovidnih ukrepov, ki so število udeležencev na posamezno skupino močno omejevali. Število vsebin starih učnih ur je v letu 2022 ostalo nespremenjeno, saj novih vsebin ni bilo. Izvedle so se vse stare učne ure iz objavljenega programa v brošuri Pedagoški programi SŠM v šolskem letu 2021/2022 in 2022/2023.

Tabela: Učne ure 2022 (po izd. vstopnicah); primerjava z 2021

Učna ura	Izvedbe 22	Izvedbe 21	Obisk 22	Obisk 21
1. Lepopis, 1930	224	137	4596	2441
2. Nedeljska šola, 1865	127	71	2525	1207
3. Lepo vedenje, 1907	103	12	2324	228
4. Stara šola za najmlajše, 1900	43	6	921	163
5. Vodnikova šola, 1810	33	14	475	199
6. Računstvo, 1905	15	3	257	66
7. Učna ura za tujce, 1906	10	2	228	29
8. Ročna dela	9	0	224	0
9. Učna ura v antični Emoni	7	2	117	31
10. Fizika, 1900	4	6	94	129
11. Prirodopis: domača mačka	4	0	65	0
12. Cesarska pesem, 1901	2	6	24	129
13. Higiena	1	0	13	0
14. Telovadba	0	0	0	0
Učne ure skupaj	582	259	11.863	4622

Največkrat je bila izvedena učna ura Lepopis iz leta 1930, ki je že vrsto let najbolj priljubljena vsebina starih učnih ur. Med bolj priljubljenimi sta bili v letu 2022 še Nedeljska šola iz leta 1865 in Lepo vedenje iz leta 1907. V primerjavi s predhodnim letom se je število izvedb učnih ur povečalo pri skoraj vseh vsebinah. Zelo opazno se je povečalo število izvedb učnih ur Lepo vedenje in Stara šola za najmlajše. Nič manj se ni povečalo tudi število izvedb učnih ur Računstvo, Učna ura za tujce in Ročna dela. Zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov v muzeju ni bilo mogoče izpeljati učne ure telovadbe. Pri izvedbi učnih ur, tako pri uvodni pripravi obiskovalcev na pouk kot tudi pri uprizorjanju vloge učitelja oz. učiteljice, so v večjem obsegu pomagali zunanji sodelavci (študenti in absolventi). Za uvodno pripravo skupin na učne ure so skrbeli vodiči, pouk pa so izvedli animatorji starih učnih ur. Vloge učiteljev (učiteljic) starih učnih ur so v letu 2022 igrali: Taja J. Gubenšek, Matej Hrastar, Matej Prevc, Grega Vauhnik, Miha Zupanc Kovač, Lara Oštrbenk, Gregor Gartner, Jure Pavšek, Domen Šega in Jasmina Bejtovič. Poleg navedenih zunanjih sodelavcev so pouk po starem med drugimi muzejskimi nalogami izvajali tudi redno zaposleni: samostojna bibliotekarka Polona Koželj, višji kustos Anton Arko, organizatorka in koordinatorka kulturnih programov Mateja Pušnik in sodelavka za projekte Klara Keršič.

V prvi polovici leta sta vzporedno z odprtjem nove stalne razstave in vračanjem obiskovalcev v muzej potekala izobraževalni tečaj in opravljanje izpitov za novo generacijo vodičev in poskusne učne ure za nove voditelje učnih ur. Pri izobraževanju vodičev in poskusnih učnih urah za voditelje učnih ur so sodelovali tako avtorji posameznih vsebin in zgodovinskih obdobj s stalne razstave kot tudi drugi strokovni delavci muzeja. Za nove voditelje (voditeljice) starih učnih ur so bila nabavljena nova oblačila. Pri nakupu sta bili najbolj dejavni Mateja Pušnik na delovnem mestu organizatorka in koordinatorka kulturnih programov in strokovna sodelavka za projekte Klara Keršič. S predlogami krojev za nova učiteljska oblačila jima je pomagala kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec, ki v muzeju skrbi za predmete tekstilne zbirke. Oblačila za učitelje v šoli nekoč je izdelala šivilja Marjeta Vidic v trgovini z metriskim blagom Elegance na Nazorjevi ulici v Ljubljani.

Stalna razstava – Šola = zakon!

Po intenzivnem delu avtorjev razstavnih vsebin, usklajevanju z arhitekti in oblikovalkama ter z zaključnimi deli mizarstva Trunkelj, UV-tiskom podjetja Košček, d. o. o., osvetlitvami Svetlarne, d. o. o. in namestitvijo avdiovizualnih aparatov ter z dokončanjem drugih manjših del v predhodnem letu in v prvih mesecih leta 2022 je bila stalna razstava 22. marca 2022 odprta v navzočnosti številnih prijateljev Slovenskega šolskega muzeja, predstavnikov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter drugih gostov. Postavitev nove stalne razstave je rezultat dolgoletnega prizadevanja muzeja, da obiskovalcem poleg izvirnih pedagoško-andragoških programov ponudi tudi sodobno muzejsko postavitve o

preteklosti šolstva na Slovenskem. Razstava je skupinsko delo. Naloge so bile razdeljene med vse zaposlene in v zavesti skupne odgovornosti tudi izpeljane. Kakor pri razstavi so vsi zaposleni stopili skupaj tudi pri njenem odprtju, ki je bilo bogat kulturni dogodek.

Z vsebinskimi povzetki in namestitvijo tablic v brajevi pisavi je bila razstava približana slepim in slabovidnim. Obogatena je z zvočnimi in glasbenimi elementi ter s postavitvijo ambientov: z lutkami, maketami predmetov in oseb. Besedila so bila pred tiski lektorirana in skrbno pregledana. Najpomembnejši deli besedil so bili prevedeni in natisnjeni tudi v angleškem jeziku. Kolofon razstave z vsemi sodelujočimi posamezniki in inštitucijami je zelo obsežen. Razstavna zloženska je ob odprtju izšla v slovenskem, pozneje tudi v angleškem jeziku. Mali vodnik *Beležka po novi stalni razstavi* je bil namenjen mlajši populaciji obiskovalcev. V konservatorsko-restavratorski obravnavi je bilo 46 razstavljenih predmetov iz raznovrstnih materialov (kovina, les, tekstil itd.). Izvedenih je bilo več različnih postopkov: suho in mokro čiščenje, utrjevanje, dopolnjevanje in kitanje, retuširanje, lakiranje itd. Na okna razstavišča je bila nameščena UV-zaščitna folija.

Dan pred odprtjem je bila tiskovna konferenca za medije. Ob odprtju je bila nova stalna razstava predstavljena v oddaji Svet kulture na Radiu Slovenija 3, 13. aprila 2022 pa v oddaji Prvi na obisku na Radiu Slovenija 1. Oglaševanje razstave je potekalo na plakatih Tam-Tam, promocija pa tudi na razstavnih mestih, ki so bila s kodo povezana z aplikacijo Plakat AR na Google playu. Pred koncem leta je bila stalna razstava nadgrajena in dopolnjena z animacijo nosilnih likov trinajstih obdobj šolske zgodovine in z video predstavitev teh obdobj na vhodnem monitorju. Za učinkovito izobraževanje vodičev za vodstva po novi stalni razstavi je bil zasnovan Vodič za vodiče. Po uvodnih vodstvih kustosov so vodstva po novi stalni razstavi prevzeli muzejski vodiči: Neža Vrtovec, Lara Oštrbenk, Tamara Šterk, Domen Šega, Lea Klinar, Nika Katrašnik, Gregor Gartner, Sara Čosić, Nika Plohl, Jure Pavšek, Urša Volk. Ko je bilo treba in ob posebnih priložnostih, so vodenje po stalni razstavi opravljali tudi zaposleni: Mateja Pušnik, Klara Keršič, Polona Koželj, Matic Intihar, Anton Arko in avtorji posameznih obdobj.

Občasne razstave

Zbiramo, raziskujemo, obujamo: športna dediščina in Muzej športa. Občasna razstava je bila postavljena v obnovljenem zgornjem razstavnem hodniku Slovenskega šolskega muzeja. Z bogatim kulturnim programom je bila odprta 17. novembra 2022. Z ozirom na zgodovinski razvoj je po vsebinskih sklopih v slovenskem in angleškem jeziku predstavljen nastanek in razvoj športa na slovenskih tleh. Vsebinski del razstave sta pripravila sodelavca muzeja športa dr. Aleš Šafarič in dr. Tomaž Pavlin, pri vseh drugih elementih priprave, njeni postavitvi in odprtju pa so z vso muzejsko infrastrukturo pomagali sodelavci Slovenskega šolskega muzeja. Konservatorska dela na razstavljenih predmetih je opravil Franci Kadivec, pri postavitvi pa se je odlikoval tudi pripravnik – kustos dokumentalist Matic

Intihar. Za promocijo razstave je skrbela nova sodelavka za odnose z javnostjo Andreja Cigale. Scenarij odprtja in organizacijo celotne prireditve je vodila bibliotekarka Polona Koželj. Pedagoški program Muzejski migatlon je v sodelovanju s kustosom razstave dr. Alešem Šafaričem pripravila organizatorica in koordinatorica kulturnih programov Mateja Pušnik.

Razstava o zgodovini šolstva v Ukrajini. Na vhodnem stopnišču muzeja je bila na pobudo kustosa dr. Branka Šuštarja konec marca 2022 postavljena manjša razstava o zgodovini šolstva v Ukrajini, ki je bila sestavni del razstave Poti izobraževanja pri slovanskih narodih iz leta 2016. Razvoj šolstva v Ukrajini je po vsebini predstavil direktor Pedagoškega muzeja Ukrajine v Kijevu Oleksandr Mihkno. Razstava je bila po agresiji na Ukrajino 24. februarja 2022 postavljena kot protest in hkrati kot poziv k miru. Nastala je tudi kot simbolična podpora Pedagoškemu muzeju v Kijevu. Razstava je bila v muzeju dostopna do tedna športa (23.–25. septembra 2022) oz. do jesenske postavitve razstavih panojev o dejavnosti muzeja športa. Pozneje so bili razstavnii panoji postavljeni v muzejski čitalnici.

Šola je prvo, kar potrebujejo. Občasna razstava o izobraževanju gluhih in naglušnih na Slovenskem. Na premičnih in zložljivih panojih sta jo pripravili samostojna bibliotekarka Polona Koželj in nova muzejska sodelavka v službi za projekte Klara Keršič. Julija in v začetku avgusta 2022 je bila za ogled dostopna v knjižnici Slovenskega šolskega muzeja. Nastala je v projektu priprave na 11. mednarodno konferenco gluhtonemih Deaf History International 2022 v sodelovanju z Društvom gluhih učiteljev Slovenije. Med konferenco, ki se je že 7. avgusta začela v Ljubljani, 13. avgusta 2022 pa se je zaključila v Zagrebu, je bila udeležencem predstavljena tako v Sloveniji kot tudi na Hrvaškem.

Zgodovina telovadbe v šoli na Slovenskem in predstavitev muzeja športa. Občasna razstava ob Tednu športa. Ko so med 23. in 25. septembrom 2022 na Kongresnem trgu potekale raznovrstne športne dejavnosti, je bila razstava postavljena v hodnik Slovenskega šolskega muzeja. Trije večji panoji so bili del razstave iz leta 2017, ki je nastala ob nacionalnem strokovnem posvetu Umetnost, šport in dediščina v Domu španskih borcev Ljubljani. Razstavnii panoji ob muzejskem vhodu so do konca leta opozarjali na dejavnosti Slovenskega šolskega muzeja in na večjo razstavo muzeja športa, ki je v zgornjem razstavnem hodniku predstavila zgodovino športa in telesne kulture na Slovenskem.

Razstave na gostovanju

V zgornjem muzejskem hodniku je v prvi polovici leta gostoval Hrvaški šolski muzej iz Zagreba z razstavo Bertuchovo kraljestvo slik, ki je bila v večjem delu prirejena in dopolnjena za slovenske obiskovalce. Predstavitev »prve otroške enciklopedije« z začetka 19. stoletja je bila primerna vsebinska dopolnitev zlasti za osnovnošolce, ki so najpogostejši obiskovalci muzeja. Na drugi strani je Slovenski šolski muzej s svojimi razstavami iz predhodnega obdobja gostoval drugod.

Tri desetletja izobraževanja v samostojni Sloveniji. Gostovanje na OŠ Alojzija Šuštarja med 7. oktobrom in 9. novembrom 2022. Gostovanje in program sta bila izvedena v sklopu priprave na dan suverenosti. Muzejska sodelavca Klara Keršič in Anton Arko sta 27. oktobra ob razstavi pri pouku zgodovine izvedla dve delavnici za 7. razred. Program se je začel z vodstvom po razstavi, sledilo je spoznavanje novejših šolske zgodovine skozi didaktično igro Šolski izlet, ki je bila predstavljena v dveh težavnostnih stopnjah. Gostovanje na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu je bilo med 10. in 13. novembrom 2022 izvedeno kot spremljevalni dogodek slavnostne akademije sv. Stanislava, s katero so praznovali 30 let samostojne Slovenije. Ob tej priložnosti si je razstavo ogledalo več kot 600 obiskovalcev prireditve. Gostovanje na omenjenih šolah je bilo pomenljivo predvsem v luči razvoja zasebnega šolstva v času samostojne Slovenije.

Šola je prvo, kar potrebujejo. Razstava v sklopu 11. mednarodne konference gluhtonemih Deaf History International 2022. Ljubljana–Zagreb, med 7. in 13. avgustom 2022. Razstava o izobraževanju gluhih in naglušnih na Slovenskem je bila postavljena in predstavljena udeležencem mednarodne konference v Ljubljani in Zagrebu. Njena celotna vsebina je bila pretolmačena v mednarodni znakovni jezik in je bila tako dostopna gluhtonemim obiskovalcem tudi iz tujih držav. Konferenca v Ljubljani (na Fakulteti za elektrotehniko) je potekala v organizaciji Društva gluhih učiteljev Slovenije.

Šola za sestre, zdravstveno šolstvo na Slovenskem 1753–1992/93. Razstava je bila v Slovenskem šolskem muzeju postavljena že leta 1992, več zadnjih let pa gostuje na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana na Poljanski cesti 61. Postavljena je na šolskem hodniku v 2. nadstopju kot stalna razstava. Na razstavnih panojih je predstavljen zgodovinski razvoj zdravstvenega šolstva v Ljubljani, posebna pozornost pa je posvečena šolanju medicinskih sester in babic. K razstavi je priložen razstavni katalog Slovenskega šolskega muzeja iz leta 1992 in poznejši zloženci, ki sta bili natisnjeni ob gostovanju razstave v Ljubljani in Mariboru.

Pedagoško-andragoški programi odprtega muzeja

Dnevi odprtih vrat. Muzej se je s svojim pedagoško-andragoškim programom pridružil vsem štirim promocijskim projektom vseh slovenskih muzejskih združenj. Na Prešernov dan oz. slovenski kulturni praznik sta bili izpeljani delavnici Lepopisanja in Raziskujmo muzejske predmete, na Poletno muzejsko noč pa štiri stare učne ure (Nedeljska šola, Prirodopis, Higiena in Lepopis), delavnica Raziskujmo muzejske predmete in vodstvi po stalni razstavi. Na ta veseli dan kulture so bile izpeljane tri stare učne ure (dvakrat Nedeljska šola in Lepopis) in organizirano strokovno vodstvo po stalni razstavi. Ob mednarodnem dnevu muzejev je bil omogočen prost vstop za ogled muzeja in razstavnih postavitev. Obisk je nazorno pokazal, da so bili ukrepi proti širjenju epidemije covida-19 v primerjavi s predhodnim letom sproščeni.

Tabela: Primerjava obiska od dnevih odprtih vrat 2022 in 2021

Datum	Prireditev	2022	2021	Indeks
8. februar 2022	Kulturni praznik – Prešernov dan	545	238	2,29
18. maj 2022	Mednarodni dan muzejev	39	9	4,33
18. junij 2022	Poletna muzejska noč	198	81	2,44
3. december 2022	Ta veseli dan kulture	58	0	/
Skupaj		840	328	2,56

Počitniški programi. V letu 2022 je bil znova pripravljen program med zimskimi in jesenskimi šolskimi počitnicami. Med zimskimi počitnicami sta bili opravljeni delavnici Lepopisanja in Raziskujmo muzejske predmete ter stara učna ura Lepopis. Vseh muzejskih dejavnosti se je udeležilo 37 obiskovalcev. Med jesenskimi počitnicami sta bili za obiskovalce pripravljeni stari učni uri Lepopis in Nedeljska šola ter vodenje po stalni razstavi. Skupaj je bilo 21 obiskovalcev.

Odperte dejavnosti. Muzej je v letu 2022 spet omogočil prost vstop tudi posebnim skupinam obiskovalcev na odprtih muzejskih dejavnostih. Študentska organizacija Univerze v Ljubljani je v mesecu kulture med 21. in 27. marcem 2022 organizirala Teden odprtih vrat muzejev in galerij 2022. V priložnostni zloženki se je z bogato dejavnostjo predstavil tudi Slovenski šolski muzej, ki si ga je v navedenem tednu brezplačno ogledalo šest študentov. Z Zvezo prijateljev mladine Slovenija je bil v Tednu družin med 15. in 22. majem 2022 dogovorjen brezplačen obisk družin. Skupnost muzejev Slovenije je v Tednu otroka med 3. in 9. oktobrom 2022 pripravila program Z igro do dediščine, ki je prav tako potekal tudi v Slovenskem šolskem muzeju. Muzej je poseben program pripravil le v Tednu otroka z učno uro Nedeljska šola. Udeležba na odprtih muzejskih dejavnostih je navkljub zavzetemu prizadevanju posameznih organizatorjev pokazala, da so bile posledice epidemije covida-19 še vedno močno prisotne. Posebnega zanimanja za muzejske programe v prenovljenem muzeju z novo stalno razstavo in razvejanimi andragoško-pedagoškimi programi še ni bilo opaziti v večji meri.

Tabela: Obiskovalci ob dnevih, posvečenim posebnim skupinam

Dogodek	Datum	Obisk 2022	Obisk 2021
Teden študentske kulture	21.–27. 3. 2022	6	3
Teden družin	16.–22. 5. 2022	0	16
Teden otroka	3.–9. 10. 2022	2	0
Skupaj		8	19

Za vključevanje Slovenskega šolskega muzeja v programe odprtih vrat, počitniške programe in odprte dejavnosti, prav tako pa tudi v druge promocijske projekte je na delovnem mestu koordinator in organizator kulturnih programov skrbela Mateja Pušnik, ki je vodila tudi najavo obiskov šolskih skupin v muzeju in muzejsko trgovino. Ta je po obdobju nedejavnosti tako zaradi epidemije co-

vida-19 kot tudi zaradi nedostopnosti in postavljanja nove stalne razstave v letu 2022 znova oživela. Dejavno in samoiniciativno je v odprtih programih delovala nova strokovna sodelavka v službi za projekte Klara Keršič. Z novimi muzejskimi pristopi so jo uspešno dopolnjevali tudi muzejski vodiči. Muzej je z odprtimi programi obiskovalcem odprl svoja vrata in jih povabil k sodelovanju. K odprtosti naravnani muzej je s programi odprtega muzeja poskusil zgraditi vez z okoljem, v katerem deluje.

Promocijske prireditve

Muzej se je redno udeleževal promocijskih prireditev, ki so za obiskovalce brezplačne, množično dostopne in promovirajo izobraževalno in kulturno dejavnost. Muzejski sodelavci so se v letu 2022 udeležili osmih tovrstnih prireditev. Poleg že tradicionalnih, kot so Kulturni bazar, Festival Igraj se z mano!, Znanstival, Pikin festival in Noč raziskovalcev, so bili še na Grajskih dnevih (Ljubljanski grad), Rimljani v Ljubljani (MGML) in na Evropskem tednu športa (Slovenski olimpijski komite). Muzej je s tem presegel načrt sodelovanja na promocijskih prireditvah in v primerjavi s predhodnim letom na njih še okrepil svojo navzočnost in podporo takšnim oblikam muzejske promocije.

Dogodek	Muzejska dejavnost	Datum	Izv.	Ud.
1. Kulturni bazar, Ljubljana	Delavnica Iz stare šolske torbice ter okrogla miza: Višje, hitreje, močnejše	31. 3. 2022	2x	60
2. Grajski dnevi, Ljubljana	UU: Vodnikova šola in Lepopis	21. 5. 2022	1x	82
3. Festival Igraj se z mano!	Delavnici: Igra Spomin in Šolski izlet	26. 5. 2022	1x	38
4. Znanstival, Ljubljana	Delavnici: Nevidna pisava in kazni	29. 5. 2022	1x	245
5. Rimljani v Ljubljani	Rimska delavnica	10. 9. 2022	1x	280
6. Pikin festival, Velenje	Delavnica: Šola nekoč	12. 9. 2022	1x	187
7. Evropski teden športa, LJ	Demonstracija učne ure Telovadba	23. 9. 2022	1x	676
8. Noč raziskovalcev, LJ	Učna ura v antični Emoni	30. 9. 2022	1x	65
SKUPAJ				1633

Na zgoraj omenjenih promocijskih prireditvah je muzej s svojimi pedagoško-andragošskimi programi metodološko, didaktično in vsebinsko dopolnil in popestril projektne dogodke. Poleg s starimi učnimi urami so muzejski sodelavci na prireditvah nastopili z delavnicami, ki so se vsebinsko navezovali na dogodke. Muzejskih delavnic je v rednem programu vse manj, ker je zanimanje šolskih skupin usmerjeno predvsem na doživetje, ki ga omogočajo stare učne ure. Promocijskim prireditvam je skupno prizadevanje, da bi izobraževalne vsebine obiskovalcem posredovali na kar se da prijazen, igriv in družaben način. Poleg izobraževalnih vsebin so prireditve spodbujale zanimanje za znanost in kvaliteto preživljanje prostega časa. Poudarjena je bila dostopnost za ranljive skupine

in izpostavljena odprtost do neznanega. Uvod v Evropski teden športa je na dan slovenskega športa uspel s sokolsko vadbo in ogrevanjem telesa pod vodstvom gospoda učenika iz Slovenskega šolskega muzeja.

Dopolnjevanje zbirk šolske dediščine

Novi muzejski predmeti. Na novo popisanih muzejskih predmetov, ki jih muzeju podarijo obiskovalci, šole in druge vzgojno izobraževalne organizacije ter prijatelji Slovenskega šolskega muzeja, je bilo glede na predhodno leto za 5,6 % več. Razdeljeni so v štiri temeljne skupine predmetov: učila, učni pripomočki, šolska dokumentacija in šolska oprema.

Tabela: Novi muzejski predmeti 2022

	Dar	Odkup	Skupaj
Učila	90	/	90
Učni pripomočki	227	5	232
Šolska dokumentacija	173	/	173
Šolska oprema	24	/	24
Skupaj	514	5	519

Vrednost odkupljenih predmetov (izobraževalne igrače in šolski pripomočki) je 510 EUR.

Posojeni predmeti. Za različne namene je muzej iz svojih zbirk posodil muzejske predmete naslednjim organizacijam in posameznikom: Gimnazija Škofja Loka, Društvo Divja misel, Studio Siposh – film production, Moderna galerija, Posavski muzej Brežice, Slovenski etnografski muzej, Zavod sv. Stanislava, OŠ Alojzija Šuštarja, OŠ Milana Šuštaršiča in Mihaela Novak Kolenko.

Novo knjižnično gradivo/učbeniki

Število na novo popisane knjižnične gradiva je, glede na predhodno leto, preseženo za 232 enot (38 %) več. Novo popisano gradivo je bilo muzeju podarjeno, pridobljeno pa je bilo tudi z odkupi in z izmenjavo strokovno-znanstvene literature med zavodi.

Tabela: Novo knjižnično gradivo 2022

Podarjeno knjižno gradivo (stari učbeniki, knjige ...)	567
Odkupi (strokovna literatura: serijske publikacije, monografije)	210
Pridobljeno z zamenjavo	67
Skupaj	844

Novo fototečno gradivo

Na novo popisano fototečno gradivo je v primerjavi s predhodnim letom preseženo za 10,7 %. Največ enot popisane gradiva so ČB diapozitivi. Novo fototečno gradivo je prevzela kustosinja fototeke Mateja Ribarič, pri popisu pa ji je pomagal kustos dokumentalist, pripravnik Matic Intihar. Podarjenih je bilo 180 enot fototečnega gradiva, 34 razglednic v skupni vrednosti 1824 EUR in eno fotografijo v vrednosti 350 EUR pa je muzej od zbiralcev, kakor že več zadnjih let, tudi odkupil.

Tabela: Fototečno gradivo 2022

	Dar	Odkup	Skupaj
Fotografije	47	1	48
Razglednice	6	34	40
Podobice	1		1
Videokasete	9		9
CD	4		4
Mini kasete	7		7
ČB diapozitiv (10 x 8,5)	102		102
Zbirka diapozitivov	3		3
Grafoskopska prosojnica	1		1
Skupaj	180	35	215

Muzejska sodelavka Klara Keršič je januarja pripravila začasni protokol z enotnimi obrazci za sprejem in popis na novo pridobljenega gradiva. Med letom je skrbela, da so bili podarjeni predmeti, prav tako pa tudi drugo šolsko gradivo, prevzeti, popisani in predani v akcesijo ter nadalje v inventarizacijo.

Evidentiranje (akcesija) muzejskih predmetov v sistemu Galis

Število evidentiranih muzejskih predmetov v sistemu Galis se je, glede na realizacijo v predhodnem letu, izjemno povečalo. Glavni razlog za povečanje je zaposlitev pripravnika Matica Intiharja na delovnem mestu kustosa – dokumentalista, ki je pred sprejemom letnega delovnega načrta še ni bilo mogoče dokončno opredeliti, saj je Intihar pripravniško mesto nastopil 1. junija 2022. Evidentirani muzejski predmeti so vaje iz blaga, spričevala, pisala, šolski zvezki, učila za matematiko, igrače, diapozitivi, prosojnice, učne slike, zemljevidi, hranilniki, beležke, peresnice, šablone in plonk listki. Vsak evidentiran muzejski predmet je dobil zaporedno številko, ime, naslov, mere, čas in kraj nastanka, zvrst, zbirko, datum evidentiranja, provenienco, stanje, način pridobitve

in nahajališče. Kustos Anton Arko je po načrtu v Galis evidentiral 30 muzejskih predmetov. Petnajst učbenikov je izločil iz knjižnega fonda in jih uvrstil v zbirko učbeniki dvojniki za fiziko, kemijo, srbohrvaščino, angleščino in italijanščino. Poleg tega je evidentiral tudi 15 predmetov, ki so razstavljeni v ambientalni postavitvi učilnice iz obdobja Kraljevine SHS na stalni razstavi. Kustosinja Mateja Ribarič je evidentirala 67 predmetov šolske dediščine v fototeki: 66 v zbirki starih razglednic s šolsko tematiko in enega v zbirki fotografij, kustos dr. Branko Šuštar pa 35 zvezkov v zbirki šolskih zvezkov. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je nadaljevala evidentiranje barvnih risb sester Ane in Minke Očakar iz prvih desetletij 20. stoletja. Kustos Marko Ljubič je v sodelovanju s pripravnikom Intiharjem evidentiral muzejske predmete za zbirko pisal: svinčnike, kemične svinčnike, tehnične svinčnike in flomastre.

Tabela: Število evidentiranih muzejskih predmetov

Kustos/kustosinja	Načrt 2022	Realizacija 2022	Indeks R22/N22
Anton Arko, višji kustos	30	30	1,00
Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica	25	48	1,92
Matic Intihar, kustos dokumentalist (pripravnik)	/	423	/
Marko Ljubič, muzejski svetovalec	30	30	1,00
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	30	67	2,23
Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	30	35	1,17
Skupaj	145	633	4,36

Inventariziranje muzejskih predmetov

Število inventariziranih muzejskih predmetov je bilo za 30 predmetov večje od realizacije v predhodnem letu. V primerjavi z evidentiranimi muzejskimi predmeti je povečanje veliko manjše, saj kustos pripravnik evidentiranih muzejskih predmetov še ni mogel inventarizirati. Kustos Arko je inventariziral predhodno evidentirane učbenike v zbirki učbenikov dvojnikov in muzejske predmete v učilnici Kraljevine SHS na novi stalni razstavi. Kustosinja Ribarič je inventarizirala odkupljene razglednice slovenskih krajev s šolsko stavbo. Posebej je inventarizirala tudi sliko Josipa Broza Tita v ambientalni postavitvi učilnice iz leta 1973 na stalni razstavi. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je inventarizirala barvne risbe sester Očakar iz meščanske šole in učiteljskega uršulinka v Ljubljani in Mekinjah, kustos dr. Šuštar pa osnovnošolske zvezke iz obdobja med letoma 1930 in 1960. Zelo zanimivi so »italijanski« šolski zvezki družine Žigon in zvezki nekdanjega ravnatelja SŠM dr. Andreja Vovka. Kustos Marko Ljubič je inventariziral evidentirane muzejske predmete v zbirki pisal.

Tabela: Število inventariziranih muzejskih predmetov

Kustos/kustosinja	Načrt 2022	Realizacija 2022	Indeks R22/N22
Anton Arko, višji kustos	30	30	1,00
Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica	30	48	1,60
Marko Ljubič, muzejski svetovalec	30	30	1,00
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	60	67	1,10
Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	30	35	1,20
Skupaj	180	210	1,20

Digitalizacija muzejskih predmetov/gradiva

Digitalizacijo muzejskih predmetov in gradiva o zgodovini šolstva in vzgoje so opravili zunanji sodelavec Marjan Javoršek 1289 enot, kustos pripravnik Matic Intihar 967 enot in višji kustos Anton Arko 143 enot. Realizacija je za skoraj 10 % preseгла načrt, vendar je bila v primerjavi s predhodnim letom manjša za 11,9 %. Zunanji sodelavec Javoršek je digitaliziral 76 starih fotografij in 437 razglednic za fototeko, več šolskih dokumentov in gradivo šol z območja Ljubljanske pokrajine med italijansko okupacijo (1941–1943) in »italijanske« šolske zvezke s Primorske iz obdobja med svetovnima vojnoma. Pripravnik Intihar je pred koncem leta digitaliziral več šolskih kronik iz arhivske zbirke, kustos Arko pa je v knjižnici digitaliziral učbenik *Il paese mio!*, ki so ga uporabljali na Primorskem pod fašizmom in je pomemben vir za proučevanje fašistične ideologije v šoli po priključitvi Primorske k Italiji. V projektu digitalizacije starih učbenikov z Inštitutom za novejšo zgodovino in Filozofsko fakulteto v Ljubljani je bilo digitaliziranih in na portalu Sistory objavljenih še 110 starih učbenikov.

Muzejska specialna knjižnica

Za delovanje knjižnice je bila odgovorna samostojna bibliotekarka Polona Koželj, pri delu ji je pomagal kustos zbirke učbenikov Anton Arko. Vse do nenadne smrti v mesecu oktobru je pri delu v knjižnici pomagala tudi upokojena bibliotekarka Tatjana Hojan. Zaradi njenega bogatega strokovnega znanja in izkušenj pri delu s knjižničnim gradivom je njen odhod za knjižnico velika izguba. Na projektu vpisovanja starega knjižničnega fonda v vzajemni katalogizacijski sistem Cobiss je delo nadaljevala upokojena višja knjižničarka Darja Sonja Tavčar. Ker je muzej med letom pridobil nove sodelavce, so bili v muzejski čitalnici v drugi polovici leta začasno nastanjeni tudi sodelavka za projekte Klara Keršič, kustos dokumentalist Matic Intihar, sodelavka v službi za odnose z javnostjo Andreja Cigale in konservatorica Petra Juvan. Knjižnico je v letu 2022 obiskalo 307

uporabnikov; največ januarja, junija in oktobra. Knjižnica je zagotavljala odzivno referenčno dejavnost po telefonu, e-pošti, s sprejemanjem obiskovalcev ter z urejanjem medknjižnične izposoje. Bibliotekarka je sproti spremljala statistiko knjižnice in sporočala statistične podatke v NUK. Skrbela je za urejenost knjižničnega depoja in čitalnice tudi ob muzejskih prireditvah, saj je čitalnica hkrati tudi prireditveni prostor. Z IZUM-om (M. G. Prišenk) se je preuredil zapisnik o zalogi SSMULJ za vpisovanje knjižničnega gradiva Muzeja športa v Cobiss. Vključena je bila nova podlokacija MŠ – Muzej športa z UDK-kodo, po kateri je gradivo oddelčne knjižnice poslej urejeno, ter uveden nov števec inventarnih števil, ki je ločen od števca inventarnih števil gradiva SŠM-ja. Določene so bile nove interne oznake za ločevanje gradiva MŠ na različne zbirke (monografije, serijske publikacije, drobni tiski).

Dokumentiranje knjižničnega gradiva

Vpis novih knjižnih enot v Cobiss. Samostojna bibliotekarka Polona Koželj je v Cobiss vpisala 445 monografij in 338 serijskih publikacij na novo pridobljenih monografij in serijskih publikacij ter knjižnih darov iz prejšnjih let. V primerjavi s predhodnim letom, ko je bila čez celo leto na porodniškem dopustu in je vpise za na novo pridobljeno gradivo izvedla zunanja sodelavka Darja Tavčar, se je število vpisov povečalo za 346 enot ali 44,2 %. V Cobiss je vnesla tudi 48 enot bibliografij zaposlenih, v bazi Conor pa kreirala 30 novih imen.

Vpis starega fonda v Cobiss. Knjižnično gradivo iz starega fonda je v Cobiss tako kot vrsto zadnjih let vnašala upokojena višja knjižničarka Darja Tavčar. Vpisala je 2124 monografij in 112 serijskih publikacij. V primerjavi z realizacijo v predhodnem letu je vnos manjši za 154 knjižničnih enot ali za 6,4 %. V bazi Conor je kreirala 478 imen. Vpis enot iz starega knjižničnega fonda poteka v okviru razpoložljivih finančnih sredstev. Precejšen del gradiva je upokojena knjižničarka v Cobiss vpisala tudi kot prostovoljka.

Konservatorsko-restavratorska dejavnost muzeja

Konservatorsko-restavratorska delavnica. S prenovo prostorov Srednje šole tehniških strok Šiška na Litostrojski cesti 51 v Ljubljani je muzej ostal brez muzejske delavnice, ki jo je do leta 2022 imel v šoli. Mobilna delavnica je bila že predhodno preseljena v depo Zalog, konservatorsko-restavratorskemu tehniku Franciju Kadivcu pa je šola izvajanje dejavnosti omogočala v omejenem obsegu v šolski delavnici. Večino konservatorsko-restavratorskega dela na predmetih za razstavo Zbiramo, raziskujemo, obujemo: športna dediščina in Muzej športa je izvedel v prostorih Muzeja športa na Kopitarjevi 4. Prizadevanja za najem primernih prostorov za izvajanje dejavnosti do konca leta niso bila uspešna.

Vzpostavitev muzejske konservatorsko-restavratorske službe. S prenosom dejavnosti muzeja športa z Zavoda za šport RS Planica na Slovenski šolski muzej in sprejemom dopolnjene sistemizacije delovnih mest je bilo v muzeju na novo sistemizirano delovno mesto konservator restavrator. Z zaposlitvijo ustrezne strokovne osebe je bila izkazana posebna skrb varovanju in ohranjanju kulturne dediščine tako na področju šolstva kot tudi športa. Z novo strokovno sodelavko, konservatoriko Petro Juvan je bila novembra vzpostavljena muzejska konservatorsko-restavratorska služba. Njen največji problem je bilo pomanjkanje prostora za konservatorsko-restavratorsko dejavnost.

Konservatorsko-restavratorski posegi in izdelava replik. Konservatorsko-restavratorsko delo je bilo vezano na pripravo in odprtje stalne razstave SŠM, občasne razstave OE MŠ in na nemoteno izvajanje pedagoško-andragoških programov. Glavne naloge so bile usmerjene na selitev depojev in zagotavljanje ustreznih razmer za hrambo. Zaznamuje jo strokovna okrepitev na delovnem mestu konservator restavrator in pomoč kustosa dokumentalista pri urejanju depojev. Doseženi so bili pričakovani rezultati konservatorsko-restavratorske dejavnosti, odprle pa so se možnosti razvoja. Ob preventivni skrbi za varovanje muzejskih predmetov z minimalnimi ukrepi za zagotavljanje priporočenih razmer za hranjenje so bili izvedeni konservatorski posegi na predmetih, ki so bili izbrani za občasno razstavo Zbiramo, raziskujemo, obujemo: športna dediščina in Muzej športa. Izdelani so bili iz kovine, lesa, tekstila in umetnih mas. Vidne so bile poškodbe in obraba. Posegi so obsegali postopke suhega in mokrega čiščenja, utrjevanja in nanosa zaščitnih premazov. Konserviranih je bilo 34 predmetov, na devetih pa so bili poleg konservatorskih izvedeni še restavratorski postopki. Zlata medalja z Balkanskih atletskih iger (1957) je bila konservatorsko pregledana v Narodnem muzeju Slovenije. Za razstavo muzeja športa je bilo konserviranih in restavriranih šest predmetov, ki so bili sestavljeni iz različnih materialov. Konservatorsko-restavratorski posegi so poleg suhega in mokrega čiščenja, utrjevanja in premazovanja obsegali še nanos zaščitnih premazov, kitanja, retuširanja in lakiiranja. Replike oz. kopije muzejskih predmetov so bile izdelane za stalno razstavo: dve maketi razpela – ena v učilnici Kraljevina SHS, ena v ambientalni postavitvi na hodniku, podest za kateder v učilnici, lesena vrata za vitrino s šolskim umivalnikom in kopija šolske table v ambientu na hodniku. Poleg tega je bilo izdelanih še 15 šolskih šib za pouk v stari učilnici, lovski lok, tri puščice za lok in srednjeveški meč. Skupno je bilo izdelanih 25 replik muzejskih predmetov za pedagoško-andragoške dejavnosti in stalno razstavo.

Selitev depoja iz Zavoda RS za blagovne rezerve v Zalogu v nekdanjo Bombažno predilnico in tkalnico (BPT) v Trzič. Zavod RS za blagovne rezerve je že leta 2021 odpovedal pogodbo skladiščenja v depaju v Zalogu. Najprej se je pokazala možnost selitve v Kamnik v skladiščne prostore nekdanje tovarne železniške postaje (smodnišnice). Ker na strani novega lastnika ni bilo pripravljenosti prisrabeti ustreznjih razmere za hrambo, je bila sprejeta odločitev o selitvi depoja v nekdanjo BPT v Trzič. Priprava na selitev, ki je bila namenjena predvsem zaščitni predmetov, se je začela marca. Večkrat prestavljena selitev je trajala od začetka

maja do konca junija. Z zunanjimi prevozniki sta pri selitvi sodelovala samostojni konservatorski tehnik Franci Kadivec in pripravnik, kustos – dokumentalist Matic Intihar. Klimatske razmere in opremljenost depoja v Tržiču že od samega začetka niso bile na primerni ravni, vendar se je lastnik zavezal, da bo razmere za hranjenje v sodelovanju s konservatorsko-restavratorsko službo muzeja postopoma izboljšal. Stavba nekdanje predilnice je zgrajena v treh etažah. Muzejski predmeti in gradivo SŠM in OE MŠ so bili deponirani na drugi etaži na površini 1965 kv. metrov.

Selitev priročnega depoja in najem novih depojskih prostorov. V prvih dneh novembra 2022 je bila zaradi priprave delovnega prostora za na novo zaposlene izpeljana selitev depoja iz sobe št. 15 v matični muzejski stavbi v novo najeto sobo v pritličju uršulinskega samostana. Kakor pri selitvi v Tržič se je ob podjetju Sijaj, d. o. o., z delom pri urejanju prostorov in zaščiti predmetov izkazal novi kustos – dokumentalist Matic Intihar. Zaradi selitve depoja iz sobe št. 15 in pomanjkanja ustreznih depojev z ugodnimi razmerami za hranjenje je muzej v dogovoru z Mestno knjižnico Ljubljana novembra več muzejskih predmetov začasno deponiral tudi v kletnih prostorih Slovanske knjižnice na Einspielerjevi ulici 1 v Ljubljani. Predmeti so zloženi in ustrezno zaščiteni v zabojnikih.

Muzejski tiski

Muzej je izdal vse načrtovane vsakoletne publikacije (revijo Šolska kronika v dveh zvezkih, brošuro Pedagoški programi Slovenskega šolskega muzeja v šolskem letu 2022/2023 in muzejski koledar za leto 2023) in publikacije ob odprtju razstav. Ob odprtju stalne razstave Šola = zakon! sta izšli slovenska in angleška izdaja razstavne zloženke ter promocijski AR-plakati, ob razstavi Zbiramo, raziskujemo, obujamo : športna dediščina in muzej športa pa razstavni katalog.

Publikacije Slovenskega šolskega muzeja 2022

1. Šola je zakon. Pridi tudi ti, Publikacija muzeja (zloženka) št. 149.
2. Šola je zakon. School Rules, Museum publication (leaflet) št. 150.
3. Pedagoški programi v šolskem letu 2022/2023, Publikacija muzeja (brošura) št. 151.
4. Zbiramo, raziskujemo, obujamo: športna dediščina in Muzej športa, Publikacija muzeja (razstavni katalog) št. 152.
5. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 1/2022, 31/LV, str. 1–164.
6. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 2–3/2022, 31/LV, str. 165–512,
7. Koledar 2023, Zbiramo, raziskujemo, obujamo. Podobe športa do leta 1941, Publikacija muzeja (koledar) št. 153.
8. AR-promocijski plakati ob odprtju razstave Šola = zakon!: Berem, Tablica in Marija Terezija.

Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje za leto 2022 je izšla v dveh zvezkih in treh rednih številkah. Prva številka je samostojen zvezek, drugi zvezek pa je izšel kot dvojna številka. Prva številka ima 164 strani in prinaša sedem znanstvenih in en strokovni prispevek s področja zgodovine izobraževanja. V drugi, dvojni številki, ki predstavlja tudi odprtje stalne razstave *Šola = zakon!*, so najprej besedila o stalni razstavi, nato je devet znanstvenih prispevkov, trije prispevki s področja muzejskega dela, enajst kratkih jubilejev pomembnih šolnikov in šol, štiri zapisi In memoriam, en spominski prispevek, štiri drobtinice iz starih šolskih časopisov in dva prispevka v poglavju poročila in ocene. Vse tri številke skupaj obsegajo 512 strani. Odgovorni urednik obeh zvezkov je bil kustos Anton Arko. Seja uredniškega odbora revije je bila 19. septembra 2022 po dolgem času v živo. Notranji člani uredništva (Mateja Ribarič, Mateja Pušnik, Klara Keršič, Polona Koželj, dr. Branko Šuštar, mag. Marjetka B. Debevec, Marko Ljubič) so sodelovali pri recenzijah prispevkov in s korekturami pred natisom. Vsa administrativna dela za revijo je opravila Ksenija Guzej.

Koledar SŠM 2023: Podobe športa do leta 1941. Kot stenski koledar je izšel v istih merah in proporcih kot prejšnja leta, po oblikovni podobi pa se je vrnil k nekdanjim poudarkom in značilni koledarski mreži. Osnovni namen izdajanja muzejskega koledarja je promocija muzejske dejavnosti. Krasijo ga najrazličnejši podatki za vsakdanjo uporabo. Ubran je na športno noto in opozarja na prenos dejavnosti športa na Slovenski šolski muzej ter njegovo dejavnost tudi na področju dediščine telesne kulture in športa. Slikovne priloge za zgornji del muzejskega koledarja je pripravil vodja oddelka muzeja športa dr. Tomaž Pavlin, podatke za koledarski del pa je zbral in uredil zunanji sodelavec Marjan Javoršek. Pri oblikovanju je sodelovala tudi poslovna sekretarka Ksenija Guzej, ki je vodila organizacijo fotografiranja in tiska. Opravila je tudi vsa administrativna in računovodska dela za natis ter promocijo na spleni strani in socialnih omrežjih.

Pedagoški programi. Brošura Pedagoški programi SŠM v šolskem letu 2022/2023 je leta 2022 izšla v prenovljeni vizualni podobi in z dodatnimi vsebinami. Brošura je s predstavitvijo nove stalne razstave *Šola = zakon!* prevzela tudi del njene podobe in identitete. Urednica brošure Mateja Pušnik, ki svoje delo v celoti posveča pedagoški dejavnosti muzeja, je pri pripravi in zasnovi brošure tesno sodelovala z oblikovalko stalne razstave Ireno Gubanc. Brošura je izšla v tiskani obliki v 300 izvodih in v elektronski verziji za pošiljanje po e-pošti in za objave na elektronskih medijih z delujočimi povezavami na spleto za hiter dostop do dodatnih vsebin. Besedilo o dvodnevem izobraževalnem tečaju za učitelje Izkusveno učenje pri spoznavanju zgodovinskih vsebin v prvi in drugi triadi OŠ v okviru programa Katis v Slovenskem šolskem muzeju je napisala strokovna sodelavka v službi za projekte Klara Keršič. Pri fotografiranju, izboru slikovnega materiala, korekturah, tisku in drugih administrativnih nalogah so pomagali tudi drugi zaposleni.

Skupni projekti s šolami zunaj muzeja

Pedagoški projekti. *Stare učne ure Lepopisa.* Organizacijo izvedbe starih učnih ur za osnovne šole iz zasavske regije v muzejski zbirki Hrastnik je vodila organizatorica in koordinatorka kulturnih programov Mateja Pušnik. Projekt že več let poteka v sodelovanju z Zasavskim muzejem Trbovlje. V letu 2022 je bilo izvedenih 13 učnih ur za šolske skupine iz šestih osnovnih šol: OŠ Ivana Skvarče Zagorje, OŠ P. Trubarja Laško, OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, OŠ Tone-ta Okrogarja Zagorje, OŠ Tončke Čec Trbovlje in OŠ Trbovlje. Skupaj je pouk po starih vzgojnih metodah in učnih vsebinah v Hrastniku doživel 281 učenec.

Komisija za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Pri delu komisije z mladimi raziskovalci zgodovine sta aktivno delovali kustosinji Mateja Ribarič in mag. Marjetka Balkovec Debevec, ki je bila za prihodnji dve leti izvoljena za predsednico komisije. Ob sodelovanju na sejah komisije in pri ocenjevanju nalog sta bili aktivni na zaključnem srečanju 13. junija 2022 v Velenju, ki je potekalo pod naslovom Nalezljive bolezni v preteklosti in spopad z njimi. Seminar za mentorje zgodovinskih krožkov 26. oktobra 2022 v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije je bil ubran na temo Šport skozi čas. Mag. B. Debevec je skrbela za organizacijo in vodila potek seminarja ter sodelovala z mentorji zgodovinskih krožkov po osnovnih šolah. Mateja Ribarič je na seminarju nastopila s prispevkom o razvoju telesne vzgoje v šoli.

Sodelovanje šole in muzeja kot primer izkustvenega učenja pri spoznavanju zgodovinskih vsebin v prvi in drugi triadi OŠ. Seminar je potekal 19. in 20. maja 2022 v prostorih Slovenskega šolskega muzeja. Udeležilo se ga je 8 učiteljic prve in druge triade osnovne šole. Kot zunanji predavateljici sta na seminarju s svojimi praktičnimi izkušnjami nastopili učiteljici Meta Koželj (OŠ Naklo) in Jerneja Belaj Bergant (OŠ Vič).

Učilnica v naravi. Kustosinja Mateja Ribarič je kot avtorica razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri sodelovala z Zavodom Petida na seminarju, ki je namenjen izobraževanju učiteljev in ga je MIZŠ drugič zapored uvrstil v katalog programov Katis. Seminarja se je udeležilo 16 vzgojiteljic in učiteljev. Na srečanju, ki je bilo 24. marca 2022 v Slovenskem šolskem muzeju, je kustosinja predstavila šolske vrtove danes. Na drugem srečanju v muzejski čitalnici 24. novembra 2022 pa je poleg predavanja o zgodovini šolskih vrtov v Sloveniji udeležencem seminarja predstavila tudi novo stalno razstavo Šola = zakon! in pedagoški program starih učnih ur. *Naš vrt.* Projekt je nastal leta 2015 v sodelovanju z Vrtcem Vodmat v Ljubljani kot spremljevalni pedagoški program ob razstavi Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Kustosinja Mateja Ribarič je 6. in 15. junija 2022 v vrtcu Vodmat sodelovala na prireditvi Praznovanje poletja, ki je bila posvečena otrokom in njihovem doživljanju narave.

Delavnica Šolski izlet. Kustos Anton Arko in strokovna sodelavka Klara Keršič sta 27. oktobra 2022 ob gostovanju občasne razstave Tri desetletja izobraževanja v samostojni Sloveniji na OŠ Alojzija Šuštarja pripravila dve delavnici pri pouku zgodovine v 7. razredu. Spoznavanje novejšje šolske zgodovine sta ob državnem prazniku slovenske suverenosti izvedla s pomočjo didaktične igre Šolski izlet, ki sta jo predstavila v dveh težavnostnih stopnjah.

Učna ura Telovadba. Srednja gradbena, geodetska, okoljevarstvena šola in strokovna gimnazija Ljubljana in Slovenski šolski muzej sta se zaradi pomanjkanja ustreznega telovadnega prostora v muzeju dogovorila, da je učna ura Telovadba 19. decembra 2022 potekala v matičnih šolskih prostorih. Vlogo gospoda učenika je izpeljal zunanji sodelavec, animator Gregor Gartner. *Konservatorsko-restavratorska dejavnost.* Srednja šola tehniških strok Šiška. Ljubljana je muzeju spet omogočila, da je konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec v njenih prostorih opravljal konservatorsko-restavratorsko dejavnost in izdeloval za muzej in njegove programe potrebne replike muzejskih predmetov. Taka podpora je lep primer sodelovanja muzeja in šole.

Publicistični projekti. *Šport skozi čas – zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov.* Zbornik je izdala Komisija za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Urednica mag. Marjetka Balkovec Debevec je bila avtorica uvodnega prispevka in soavtorica pravilnika o delovanju komisije. Pri pripravi zbornika je sodelovala z avtorji prispevkov, urejala članke, pripravljala povzetke in opravljala korekture. Kustosinja Mateja Ribarič je v zborniku objavila članek Telovadba v šoli na Slovenskem skozi zgodovino, str. 31–39. *Brošura ob Evropskem tednu športa (EWoS).* Evropski teden športa med 23. in 30. septembrom 2022 je na Kongresnem trgu v Ljubljani zaznamoval predvsem dan slovenskega športa 23. septembra 2022. Nova sodelavka Klara Keršič je v brošuri predstavila vez med muzejem in športom ter telesno vzgojo. Na uvodni prireditvi je nastopil zunanji sodelavec Matej Prevc s programom učne ure Telovadba.

Razstavni projekti. *Tri desetletja izobraževanja v samostojni Sloveniji.* Gostujoča razstava na OŠ Alojzija Šuštarja med 7. oktobrom in 9. novembrom in na Škofijski klasični gimnaziji med 10. in 13. novembrom 2022 je nastala leta 2021 ob 30-letnici slovenske osamosvojitve. Gostovanje sta izvedla kustos Anton Arko in strokovna sodelavka v službi za projekte Klara Keršič. Razstava je bila navezana na državni praznik slovenske suverenosti, na dopolnjevanje znanja učencev in dijakov in na obiskovalce prireditve na šoli. *V šoli so spravljene mnoge skrivnosti.* Odprtje muzejske učilnice na POŠ Griblje (OŠ Loka Črnomelj) 2. junija 2022. Mag. Marjetka Balkovec Debevec je v nagovoru poudarila pomen ohranjanja šolske dediščine. S konservatorsko-restavratorskim tehnikom Francijem Kadivcem sta svetovala, kako ravnati s predmeti (očistiti) in kako zaščititi razstavljene predmete. Muzejske predmete za izposojajo je pripravil kustos dokumentalist – pripravnik Matic Intihar. *Odprtje prenovljene šole in razstave v Črneči vasi pri Kostanjevici.* Črneča vas, 15. oktobra 2022. Sodelovanje muzeja pri pripravi razstave, izposoji muzejskih predmetov in nastop kustosinje mag. Marjetke Balkovec Debevec na slovesnem odprtju. Muzejske predmete za izposojajo je pripravil kustos – dokumentalist Matic Intihar. Za opremo učilnice iz obdobja pred prvo svetovno vojno je bila izposojena šolska tabla s stojalom, portret Franca Jožefa, razpelo, deska s koruzo, seznam šolskih pravil, šiba, štiri učne slike, tablica s krpičo in lesena peresnica.

Skupni projekti z drugimi organizacijami zunaj muzeja

Pedagoški projekti. *Predstavitev nove stalne razstave Šola = zakon! Izobraževanje in vzgoja na Slovenskem skozi čas.* Tiskovna konferenca pred odprtjem razstave je bila 21. marca 2022, ob 11. uri v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja. Stalno razstavo je prisotnim novinarjem predstavilo vseh šest avtorjev. Po tiskovni konferenci je bilo o muzeju in razstavi v elektronskih (RTV Slovenija 1 in 3) in tiskanih (Delo, Dnevnik) medijih več prispevkov. V oddajo Prvi na obisku na Radio Slovenija 1 je bil iz SŠM 13. aprila 2022 tudi vklop v živo. Oddajo sta vodila novinarja Marko Rozman in Lucija Fatur, nastopili pa so direktor mag. S. Okoliš, kustosinja mag. M. B. Debevec in kustos A. Arko. *Naprej v preteklost – Plečnik v muzeju.* Skupen muzejski projekt – pomlad je potekal na Facebooku v organizaciji Skupnosti muzejev Slovenije. Akcija objav na strani Slovenskega šolskega muzeja na Facebooku je bila med 4. in 10. aprilom 2022. *Spletna solidarnostna konferenca šolskih pedagoških muzejev.* Odvila se je 6. aprila 2022. Pobudnika konference sta bila dr. Branko Šuštar in Mathias Rösch iz Nürnberga v Nemčiji. Na konferenci je sodelovalo več drugih predstavnikov muzejev in visokošolskih ustanov iz Evrope. Glavni predavatelj Oleksandr Mikhno, direktor Pedagoškega muzeja v Kijevu, je prisotne seznanil z delovanjem muzeja po ruski agresiji na Ukrajino. *Spletna konferenca o muzejski zbiralni politiki.* Konferenco na spletu je 9. junija 2022 organiziral muzejski dokumentacijski center v Zagrebu. Direktorica dr. Štefka Batinić je na njej predstavila izjavo o zbiralni politiki v Hrvaškem šolskem muzeju. Konference na spletu se je udeležil dr. Branko Šuštar. Slovenski šolski muzej in šolski muzej v Zagrebu sta si najbližja primerljiva muzeja v regiji. *7. znanstvena konferenca Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: Digitalizacija vzgoje in izobraževanja – priložnosti in pasti.* Na konferenci, ki je potekala 22. septembra 2022 na Filozofski fakulteti UL, je dr. Branko Šuštar nastopil s prispevkom *Pogledi na raziskovanje zgodovine izobraževanja z uporabo digitaliziranih virov.* Predstavil je tematiko 18. simpozija šolskih muzejev v Kopenhagenu iz leta 2019 in način uporabe tovrstnega gradiva pri raziskovanju. *Zborovanje Slovenskega muzejskega društva in podelitev Valvasorjevih odličij za leto 2021.* Zborovanje je bilo 23. in 24. septembra 2022 v Tolminu. Mag. Marjetka Balkovec Debevec je kot predsednica Komisije za Valvasorjeve nagrade in priznanja aktivno sodelovala pri organizaciji in izvedbi prireditve ter na slovesni podelitvi Valvasorjevih odličij, ki so najpomembnejša priznanja na področju muzealstva. *Lep in vzvišen je naš stan ...* Predavanje kustosinje mag. Marjetke Balkovec Debevec o učiteljskem poklicu ob 140. obletnici rojstva zaslužne učiteljice in prosvetiteljice Josipine – Pepce Primožič je bilo 17. novembra 2022 v predavalnici Mestne muzejske zbirke v Črnomlju. *Naprej v preteklost – prazniki in praznovanja.* Skupen muzejski projekt – zima je potekal na Facebooku v organizaciji Skupnosti muzejev Slovenije. Akcija na strani Slovenskega šolskega muzeja na Facebooku je bila med 5. in 11. decembrom 2022. V sodelovanju z muzejskimi kustosi je kratke prispevke zbrala in za objavo pripravila sodelavka v službi za odnose z javnostjo Andreja Cigale.

Publicistični projekti. *Šola = zakon! Nova stalna razstava v Slovenskem šolskem muzeju.* Prispevek o razvojnem vidiku nove stalne razstave v Slovenskem šolskem muzeju je bil predstavljen na V. mednarodni strokovno-znanstveni konferenci Šole/vrtci in muzeji/galerije, ki je bila 22. in 23. aprila 2022 v Kopru, in objavljen v Educu: e-knjigi konference. Avtorja prispevka sta mag. Marjetka Balkovec Debevec in Marko Ljubič. *Valvasorjeva odličja za leto 2021.* Knjižico sta uredila mag. Marjetka Balkovec Debevec in mag. Miha Mlinar, izdalo pa Slovensko muzejsko društvo, 2022. Uvodni Nagovor ob 51. podelitvi Valvasorjevih odličij je napisala predsednica Komisije za Valvasorjeva priznanja mag. Marjetka B. Debevec, str. 4–7. Predstavitev prejemnikov odličij je bila na tiskovni konferenci, Narodni muzej Metelkova, 18. maja 2022. *Dr. Franz Illner (*4. 8. 1844, Žacléř–5. 3. 1930, Lublaň (Slovinsko), lékař.* Prispevek je bil objavljen v: *Žacléřský zpravodaj*, měsíčník města Žacléře, 30, 2022, št. 3, str. 7. Zapis o dolgoletnem mestnem zdravniku v Ljubljani je v omenjeni publikaciji objavil dr. Branko Šuštar na podlagi sodelovanja in izmenjave podatkov s češkim Mestnim muzejem Žacléř (Eva Rennerová). Dr. Franc Illner (1844–1930) je bil rojen v Žacléřju, v Ljubljani pa je bil tudi šolski zdravnik, ki se zaradi cepljenja šolskih otrok omenja na več ljubljanskih šolah. *In Memoriam Tatjana Hojan (12. 5. 1938–13. 10. 2022).* V slovo in spomin na muzejsko sodelavko, upokojeno bibliotekarko Tatjano Hojan, je bila 27. oktobra 2022 v muzeju spominska slovesnost. Spominski članki ob smrti priljubljene sodelavke so bili objavljeni v reviji Šolska kronika, 2–3/2022, str. 403–413.

Razstavni projekti. *Skrita moč muzejev.* Skupna razstava 12. državnih muzejev je bila med 18. majem in 1. septembrom 2022 na muzejski ploščadi na Masarykovi cesti v Ljubljani. Besedilo in slikovno prilogo za Slovenski šolski muzej je pripravil direktor mag. Stane Okoliš, za muzej športa pa dr. Aleš Šafarič. Organizacijo in promocijo dogodka je vodila poslovna sekretarka Ksenija Guzej. Odprtje razstave je bilo na mednarodni muzejski dan 18. maja 2022. *Šola je prvo, kar potrebujejo.* Razstava je bila pripravljena za 11. mednarodno konferenco Deaf History International, ki je med 7. in 13. avgustom 2022 potekala v Ljubljani in Zagrebu. Na razstavi je bila predstavljena zgodovina izobraževanja gluhih in naglušnih na Slovenskem. Konference ni samo popestrila, ampak tudi vsebinsko dopolnila. *Telesna vzgoja v šolstvu na Slovenskem.* Občasna razstava je bila postavljena ob Tednu evropskega športa, ki je potekal pod organizacijskim vodstvom Olimpijskega komiteja Slovenije. Za ogled je bila dostopna do konca leta. Izpostavila je vez Slovenskega šolskega muzeja in Muzeja športa s telesno vzgojo in šolskim športom ter tekmovalnim športom v preteklosti na Slovenskem.

Mednarodno sodelovanje

Mednarodne konference. *V. mednarodna strokovno-znanstvena konferenca Šole/vrtci in muzeji/galerije* je 22. in 23. aprila 2022 potekala v Kopru. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec in kustos Marko Ljubič sta v sekciji Muzeji in oblikovanje identitete nastopila z referatom: *Šola = zakon! Nova stalna razstava Slovenskega šolskega muzeja.* Poleg celovite predstavitve stalne razstave

je kustos Marko Ljubič na primeru srednjega veka predstavil interaktivni plakat z AR-tehnologijo, ki vabi na stalno razstavo v Slovenski šolski muzej. *11. mednarodna konferenca Deaf history international 2022*. Za konferenco v Ljubljani in Zagrebu med 7. in 13. avgustom 2022 sta bibliotekarka Polona Koželj in sodelavka v službi za projekte Klara Keršič pripravili priložnostno razstavo. Dne 11. avgusta 2022 sta na konferenci v Ljubljani predstavili raziskovanje izobraževanja gluhih na Slovenskem. Razstavne vsebine so bile v sodelovanju z Društvom učiteljev gluhih Slovenije prevedene tudi v mednarodni znakovni jezik gluhih. *Migracijski procesi med Hrvaško in Južno Ameriko*. Konferenca je potekala na spletu med 15. in 17. februarjem 2022. Kustos dr. Branko Šuštar je v sekciji Kulturni aspekti izseljenstva – jezik, identiteta, književnost predstavil Dva hrvatska udžbenika za iseljeničke škole u Čileu iz 1916. godine. Vsebinsko se vežeta na slovenske učbenike na stalni razstavi Šola = zakon! *Mednarodna konferenca ISCHE43: Educ. Technologies. Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects*. Konferenca je potekala na spletu (iz Milana) med 31. avgustom in 3. septembrom 2022. Dr. Branko Šuštar je 1. septembra 2022 nastopil s prispevkom New ABC Books In The Homeland And Emigration – Primers In South Slavic Languages Around 1914 In AustriaHungary, Chile And USA. Vodil je tudi sekcijo Teaching and Society in sodeloval pri delu znanstvenega (recenzijskega) odbora. *Mednarodna konferenca Vzgoja za ljubezen do domovine in države: živeti s kulturno dediščino danes za jutri*. Konferenco je 19. novembra 2022 organiziralo Društvo katoliških pedagogov Slovenije v OŠ Heroja Janeza Hribarja v Starem trgu pri Ložu. Kustos Anton Arko se je predstavil s prispevkom Vzgoja z državljanskimi, domovinskimi in ideološkimi vsebinami v osnovnošolskih berilih 20. stoletja na Slovenskem. *Mednarodna konferenca The School and its Many Pasts. School Memories between Social Perception and Collective Representation*. Konferenca je potekala na spletu (iz Macerate) med 12. in 15. decembrom 2022. Dr. Šuštar je nastopil s prispevkom The Ephemerality of the Memory of Teachers, their Monuments and Records. A Review of Some Examples of Education in Slovenia in the 19th and 20th Centuries. Je tudi član mednarodnega znanstvenega komiteja.

Mednarodne objave. *Dr. Branko Šuštar*: Dva hrvatska udžbenika za iseljeničke škole u Čileu iz 1916. godine/Dos libros de texto croatas para las escuelas de emigrantes en Chile en el año 1916, v: Knjiga sažetaka/Libro de resúmenes, II. Međunarodni znanstveno-stručni skup Migracijski procesi između Hrvatske i Južne Amerike. Prema transnacionalnom i transdisciplinarnom polju proučavanja, Ured./Eds. María Florencia Luchetti, Marina Perić Kaselj, Zagreb: Institut za migracije i narodnosti, 2022, ISBN 978-953-6028-57-3, pp. 81–82.

Dr. Branko Šuštar: ABC Books In The Homeland And Emigration – Primers In South Slavic Languages Around 1914 In AustriaHungary, Chile And USA, v: ISCHE43. Educational Technologies. Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects. Book of Abstract. 31 August–3 September 2022, Milan, Italy 5–6 September 2022, ISCHE Online – Eds. Simonetta Polenghi and Anna Debè, ISBN volume 9788867609789, 2022 © Pensa MultiMedia Editore s. r. l., pp. 121–122.

Mednarodna izmenjava. *Gostujoča razstava Hrvaškega šolskega muzeja iz Zagreba – Bertuchovo kraljestvo slik.* Razstavo v Slovenskem šolskem muzeju si je bilo mogoče ogledati od 19. novembra 2021 do 30. junija 2022. Razstavnici panoji so bili muzeju iz Zagreba vrnjeni ob prvem obisku nove ravnateljice Anite Zlomislić 22. septembra 2022 v Ljubljani. Prostori Hrvaškega šolskega muzeja v Zagrebu so bili ob obisku zaradi posledic potresa še vedno zaprti. *Mednarodna izmenjava strokovno-znanstvene literature.* Z revijo *Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje*, št. 1, 2–3/2022 v letu 2022 ni bilo mednarodne izmenjave, pač pa je muzejska knjižnica v tem letu izmenjala strokovno-znanstveni tisk s tremi sorodnimi ustanovami v tujini: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Pragi na Češkem, Sveučilište v Zadru na Hrvaškem in Hrvatski školski muzej v Zagrebu na Hrvaškem. *Obisk tujih državljanov v muzeju.* Slovenski šolski muzej je v letu 2022 obiskalo največje število tujih državljanov. Iz tujine se je muzejskih pedagoških programov udeležilo 13 šol, od tega 9 šol s slovenskim učnim jezikom iz Italije (Srednje šole iz Trsta in osnovne šole iz okolice), dve šoli iz Avstrije, ena šola iz Hrvaške in skupina učencev na izmenjavi v Sloveniji (OŠ Laporje).

Muzejske vsebine na svetovnem spletu

V prizadevanju za povečanje obiska in zanimanja za šolsko preteklost sta oglaševanje in promocija muzejskih dejavnosti v elektronskih medijih nepogrešljiva sestavna dela delovanja muzeja. Objave dogodkov in število obiskov na spletni strani muzeja in na socialnih omrežjih so zato del vsakoletne muzejske statistike. Oglaševanje na spletu ima vse večji vpliv na obisk muzeja. Za oglaševanje in promocijo muzejskih dejavnosti po svetovnem spletu in socialnih omrežjih je leta 2022 skrbela Ksenija Guzej, prof. lik. vzgoje, na delovnem mestu poslovni sekretar, ki je v svojem delokrogu opravila še vrsto drugih strokovnih in administrativnih nalog. S prvim novembrom 2022 je bila na delovno mesto strokovna sodelavka v službi za odnose z javnostjo zaposlena Andreja Cigale, ki je prevzela naloge oglaševanja in promocije tako za Slovenski šolski muzej kot tudi za muzej športa.

Objave dogodkov na spletni strani muzeja so v letu 2022 podobne objavam pred izbruhom epidemije covid-19. Med epidemijo se je število objav povečalo, ker je muzejska dejavnost potekala predvsem na spletu, po epidemiji pa je spet nekoliko padlo in se ustalilo na predkoronskem času. Nekateri dogodki so se z izzvenitvijo epidemije vrnili, drugi pa so prenehali. Število objav dogodkov v letu 2022 kaže obseg muzejske dejavnosti na dosednji stopnji razvoja. S prenosom dejavnosti muzeja športa, postavitvijo nove stalne razstave in novo sistemizacijo delovnih mest se v naslednjih letih pričakuje več novih projektov in muzejskih dogodkov. Število objav spletnih dogodkov se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 10,8 %. Sproti so bili objavljeni na domači spletni strani, prav tako pa tudi na socialnih omrežjih, na katerih muzej svoje dejavnosti redno oglašuje. Leto 2022 so med objavljenimi spletnimi dogodki zaznamovali dve večji razstavi in ponovna izvedba dnevov odprtih vrat.

Statistični podatki o številu obiskovalcev in ogledov na domači spletni strani muzeja izkazujejo zmerno povečanje, glede na načrt, in nekoliko manjše povečanje v primerjavi z realizacijo v predhodnem letu. Izredno se je povečalo število iskanj na YouTube-kanalu Slovenski šolski muzej, kjer je bilo tako leta 2021 kot tudi 2022 objavljenih več kratkih filmov o muzejskih dejavnostih. Posebej so objavljeni izseki iz starih učnih ur, ki v muzej in zdaj vse bolj očitno tudi na splet privabijo največ obiskovalcev. S postavitvijo nove stalne razstave Šola = zakon! muzej v naslednjih letih načrtuje postaviti novo in predvsem zmogljivejšo spletno stran. Muzej ob navedenih naslovih več oglašuje tudi na številnih drugih, na priročnejšem Facebooku, Twitterju/X in drugih, ki dosegajo precej večji obseg obiskovalcev.

Posredovanje informacij o zgodovini šolstva in pedagogike

Poleg neposrednih muzejskih nalog so zaposleni velik del službenega časa posvetili posredovanju informacij, za katere so se na muzej obračali uporabniki muzejskih storitev in drugi, ki jih zanimajo zgodovina vzgoje in izobraževanja ter dejavnosti Slovenskega šolskega muzeja. Ker se je obseg dela z uporabniki v zadnjih letih občutno povečal, se to delo v muzeju načrtno spremlja. Zaradi velikih razlik v zahtevnosti posredovanih informacij smo jih razdelili na tri skupine. Podatek je nezahtevna informacija, ki jo strokovni delavec lahko posreduje brez večjega truda z uporabo priročnih seznamov. Svetovanje je bolj zahtevna informacija, ki od strokovnega delavca zahteva večurno pregledovanje in iskanje informacij iz dokumentacijskih map in drugih virov za zgodovino šolstva. Intervju pa je najbolj zahtevna informacija, ki terja raziskovalen pristop za posredovanje. V primerjavi s predhodnim letom se je število vseh posredovanih informacij močno povečalo. Veliko povečanje se izkazuje tudi v indeksu realizacije v razmerju do načrta.

Tabela: Posredovane informacije 2022

Kustos/kustosinja	Podatki	Svetovanja	Intervjuji
Anton Arko, višji kustos	2	4	2
Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svétnica	151	22	9
Ksenija Guzej, poslovna sekretarka	35	3	/
Matic Intihar, kustos – pripravnik	2	/	/
Franci Kadivec, kons.-restavratorski tehnik	/	/	/
Klara Keršič, služba za projekte	16	6	4
Polona Koželj, samostojna bibliotekarka	82	3	1
Marko Ljubič, višji kustos	/	2	/
Mateja Pušnik, organizator kulturnih programov	2	2	/
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	17	16	2
Dr. Branko Šuštar, muzejski svétnik	212	54	16
Skupaj 665	519	112	34

Vsebina posredovanih podatkov, svetovanj in intervjujev. Na podlagi uvrščanja posredovanih informacij na ožja vsebinska področja je ugotovljeno, da so uporabniki muzejskih storitev največ zanimanja pokazali z vprašanji, ki se nanašajo na dejavnosti muzeja, na razstave in prireditve. Na drugih področjih je bilo največ izraženega zanimanja za zgodovino osnovnega šolstva, ki je po obsegu in številu šol največje. Ker so druga področja šolske preteklosti precej manjša, je zanimanje uporabnikov zanje manjše in je zato posledično tudi število posredovanih informacij temu primerno manjše. Veliko posredovanih informacij ni mogoče uvrstiti v postavljene kategorije. Zanimivo je, da je veliko vprašanj povezanih s posameznimi osebami; najsi bo to z učitelji oz. profesorji ali z učenci.

Uporabniki podatkov, svetovanj in intervjujev. Med uporabniki informacij prevladujejo individualni uporabniki, ki jih ne moremo uvrstiti med raziskovalce, saj njihovo zanimanje in posredovane informacije niso raziskovalne narave, ampak imajo povsem praktičen pomen. Raziskovalci so dobro zastopani, prav tako je tudi med šolami izraženo precejšnje zanimanje za nepedagoške vsebine. Obiski šolskih skupin se ne štejejo v to vrsto informacij. Z zbranim dokumentarnim gradivom o zgodovini posameznih šol, učiteljev in drugih informacij o šolski preteklosti v Slovenskem šolskem muzeju presegamo podobne naloge v drugih muzejih. Z večjo prepoznavnostjo muzeja se je posredovanje informacij razširilo na vse strokovne delavce.

OE muzej športa

Slovenski šolski muzej je s prenosom dejavnosti muzeja športa z Zavoda za šport RS Planica prevzel skrb za izvajanje muzejske dejavnosti na področju dediščine športa. Organizacijska enota Muzej športa ob prenosu ni bila v dobrem stanju, saj je poleg skromne kadrovske zasedbe z neustrezno sistemizacijo in organizacijo delovnih mest delovala tudi v zelo omejenih delovnih prostorih brez možnosti postavljanja razstav. Muzej je bil neprepoznaven in finančno podhranjen. Muzejske predmete in podarjeno gradivo športne dediščine so v muzeju v glavnem samo prevzemali in popisovali. Sodelavka Slavica Kukovec je predvsem fototečno gradivo tudi digitalizirala. Dr. Tomaž Pavlin je imel v muzeju dopolnilno 20-odstotno zaposlitev na delovnem mestu vodja oddelka II k osnovni zaposlitvi na Fakulteti za šport, dr. Aleš Šafarič pa je svoje delo z dediščino športa opravljal v obsegu 80 % na delovnem mestu višji svetovalec področja II. V letu 2022 so se posvetili predvsem pripravi razstave Zbiramo, raziskujemo, obujemo: športna dediščina in Muzej športa, ki je bila v jeseni odprta v razstavnih prostorih Slovenskega šolskega muzeja. Razstava predstavlja razvoj športa na Slovenskem in presega pomen občasnih razstav. Ker je Slovenski šolski muzej s postavitvijo te razstave omogočil, da je dediščina športa postala dostopna javnosti, je izpolnil tudi eno glavnih zahtev Računskega sodišča do pristojnega ministrstva. Pred koncem leta so bila zapolnjena tri na novo sistemizirana strokovna delovna mesta (kustosa in konservatorka), ki organizacijski enoti Muzeja športa zagotavljajo izvajanje muzejske dejavnosti na visoki strokovni ravni. Poleg tega je bibliote-

karka pedagoške knjižnice SŠM Polona Koželj pripravila strokovne podlage tudi za delovanje knjižnice Muzeja športa. Knjižnično zbirko je po pregledu njene velikosti, urejenosti in dostopnosti uredila in postavila po sistemu UDK s seznamom 150 kod, po katerih se bo klasificiralo knjižnično gradivo Muzeja športa. V dogovoru z IZUM-om je uredila zapisnik o beleženju zaloge gradiva SSMULJ za vnašanje knjižničnega gradiva Muzeja športa v novo podlokacijo (MŠ) z novim inventarnim števcem (3000...) ter z dodanimi internimi oznakami, ki ločujejo različne zbirke gradiva MŠ. V mesecu decembru je naredila tudi prvih deset vpisov knjižnega gradiva Muzeja športa v sistem Cobiss.

Digitalna strategija javnega zavoda in njena implementacija

Slovenski šolski muzej se že več zadnjih let sooča z izzivi digitalizacije na vseh področjih delovanja, vendar do leta 2022 tako zaradi kadrovske podhranjenosti kakor tudi zaradi osredotočenosti na dokončanje stalne razstave in navsezadnje na prenos dejavnosti muzeja športa z Zavoda za šport RS Planica na Slovenski šolski muzej posebne strategije še ni sprejel. V letu 2022 so se nadaljevale priprave na uvedbo (pretežno) digitalnega poslovanja javnega zavoda. Na splošni strokovni ravni se je postavilo vprašanje, kako vnesti v muzejsko delo inovacije in trajnostno poslovanje v luči digitalizacije in digitalne transformacije. Muzej je s podjetjem Mikrocop načrtoval osnovne korake k digitalnemu poslovanju. Ena prvih nalog je e-arhiviranje celotnega poslovnega procesa. Muzej je pripravil klasifikacijski načrt (hrambe izvorno digitalnega gradiva), ki ga mora potrditi še pristojni državni arhiv (Arhiv RS). Na podlagi potrjenega klasifikacijskega načrta bo mogoče uporabljati aplikacijo IndocEdge, ki predstavlja uvedbo celovitega digitalnega poslovanja muzeja.

Osnovne in posebne naloge muzeja

Poleg opravljanja javne službe na področju muzejske dejavnosti šolstva (športa), ki ga ustanovitelj zagotavlja s financiranjem materialnih možnosti delovanja in stroškov dela zaposlenih, muzej izvaja tudi programske naloge, o katerih se z ustanoviteljem dogovori v Letnem delovnem načrtu in finančnem načrtu vsako leto posebej. Osnovne naloge so stalne in se vežejo iz leta v leto, medtem ko so posebne časovno omejene na trajanje enega leta. Za izvedbo osnovnih in posebnih nalog programa je muzej v letu 2022 pridobil dodatna sredstva za področje šolstva pri Uradu za razvoj in kakovost izobraževanja v sklopu osnovnih nalog Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike, Muzejska pedagogika in Razvojno strokovno delo – strokovne podlage razvoja šolstva ter posebne naloge Podpora izvedbi mednarodne konference na temo zgodovine gluhih, Sodelovanje šole in muzeja kot primer izkustvenega učenja pri spoznavanju zgodovinskih vsebin v prvi in drugi triadi OŠ, za področje športa pa pri Direktoratu za šport v sklopu osnovne naloge Skrb za dediščino na področju

športa. Za izvedbo omenjenih nalog je muzej v letu 2022 prejel 68.410 EUR. Vse naloge je v celoti realiziral. Naloge se večji del navezujejo na izvajanje pedagoško-andragoškega programa, na izdajanje publikacij, prirejanje razstav in drugih muzejskih dogodkov, manjši del pa tudi na izvedbo posebnih dejavnosti, kot sta bila projekta Podpora izvedbi mednarodne konference na temo zgodovine gluhih in projekt Sodelovanje šole in muzeja kot primer izkustvenega učenja pri spoznavanju zgodovinskih vsebin v prvi in drugi triadi OŠ, ki je nastal ob odprtju nove stalne razstave. Muzej je pri podpori izvedbe mednarodne konference gluhih in naglušnih Deaf history international 2022 sodeloval z Društvom gluhih učiteljev Slovenije pri uresničevanju strategije izobraževanja skupin s posebnimi potrebami, s projektom izkustvenega učenja pa se je na MIZŠ vključil v katalog projektov izobraževanja za učitelje KATIS.

Muzejska tržna dejavnost

Po več letih nedelovanja in omejenega delovanja je z odprtjem nove stalne razstave Šola = zakon! od marca 2022 spet začela nemoteno delovati muzejska trgovina. Načrtne in organizirane promocije prodajnih artiklov še ni bilo. Obiskovalcem muzeja so bile na voljo muzejske publikacije in kopije starih šolskih predmetov (spominki) iz preteklih let. Njihova prodaja je dopolnilo javne službe in popularizacija muzejske dejavnosti. Za tržno dejavnost se upošteva prodaja spominkov, med katerimi so bili v letu 2022 najbolj prodajani: šolski zvezki, magneti s šolsko vsebino, barvice v peresnici, barvice v svinčniku, nalivna peresa na lesenem držalu in svinčniki. Skupni znesek prodanih artiklov iz naslova tržne dejavnosti je v letu 2022 znašal 1828 EUR.

Investicijski transferji

Izvedene so bile vse načrtovane investicije iz LDN in FN SŠM 2022, poleg tega pa na podlagi potrjenega Dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP) še investicijski projekt Nabava in vgradnja dodatne opreme in informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT) za razstavno, pedagoško in drugo dejavnost SŠM, s katerim je bila stalna razstava dopolnjena z dodatno pohištveno in IKT-opremo, nadgrajen pa je bil tudi glavni računalniški strežnik muzeja. Decembra je muzej s sklepom MIZŠ prejel dodatna sredstva za sofinanciranje nakupa IKT-opreme, ki je bila potrebna zaradi povečanja števila zaposlenih. Z načrtovanimi rednimi investicijskimi sredstvi sta bili v večjem delu nabavljeni računalniška oprema in pisarniško pohištvo za na novo zaposlene ter oprema za stalno razstavo in razstavni prostor v zgornjem hodniku. Investicije v skupni višini 214.311 EUR so bile financirane iz več virov: redne dejavnosti SŠM; po sklepu MIZŠ o sofinanciranju nabave IKT-opreme za JZ, ustanovljene na podlagi 28. člena ZOFVI; po potrjenem DIIP-u »Nabava in vgradnja dodatne opreme in IKT za razstavno, pedagoško in drugo dejavnost SŠM« za IKT in posebej za razstavno opremo ter iz

lastnih virov za sofinanciranje navedenih projektov. Muzej je iz lastnih sredstev namenil 5551 EUR tudi za izdelavo idejne zasnove prenove prostorov OE muzeja športa na Kopitarjevi 4.

Investicijski nakupi v letu 2022 obsegajo 72 enot v osnovnih sredstvih: računalniški program Adobe Acrobat Pro 2022 (6 permanentnih licenc); računalniški program JANA PRO; računalniška aplikacija KOFAX Ekspres Desktop; računalniški program WEEAM Backup Essentials 5y; mobilna aplikacija ScholAR – AV in AR vsebine na stalni razstavi; prenosni računalnik DELL Vostro 5515; prenosni računalniki LENOVO IdeaPad; prenosni računalnik LENOVO TB 15 G2 s SSD KINGSTON M.Pcle NVMe 2TB NV za prenosni rač.; sistem aktivne požarne zaščite BOSCH FPA-2000-SWM; računalniško stikalo Ubiquiti UniFi 48 Port Gigabit; pisarniški stoli Enjoy; pisarniška stola Enjoy; svetila za razstavno dejavnost 1. del; svetila za razstavno dejavnost 2. del; svetila za razstavno dejavnost 3; svetila soba 15; mize na kovinskem podstavku 160 x 80 x 75 (soba 15); miza na kovinskem podstavku 165 x 80 x 75; predalniki 42 x 60 x 65 (soba 15); perforirana stena parapet 160 x 110 x 5 (soba 15); omara 540 x 90 x 45; pisalni mizi 160 x 70 x 75 s konzolno odprto polico (soba 13), predalnika na kolesih 42 x 60 x 65 (soba 13); omara zaprta s krilnimi vrati 80 x 220 x 60 (soba 13); nadgradnji knjižnice (oporniki za knjige) in (roloji); nadgradnje razstavne omare na hodniku (dodatni UV tiski), (dodatna oprema) in (projektantska dela); monitor DELL G3223Q (32") 3840 x 2160 UHD 4K z zvočniki Logitech; nadgradnja serverja ThinkSystem s tremi dodatnimi diski LENOVO DOG ThinkSystem 2,5 19,92 TB SSD; multifunkcijska naprava CANON iR2730i ČB A3 »SLAVKO« s podstavkom S3; multifunkcijska naprava CANON iR2730i ČB A3 »MIRKO« s podstavkom S3; multifunkcijska naprava CANON iRAD C357i B A4 »ZDRAVKO«; multifunkcijska naprava CANON iRADV C527i ČB A4 »RASTKO«; multifunkcijska naprava iRADV C527i ČB A4 »ŠPORTKO«.

Muzej je poleg omenjenih enot osnovnih sredstev v letu 2022 pridobil še 21 enot drobnega inventarja: ICYBOX IB-DK2251AC Multidocking USB-C priklon postaja (uprava); ročni paletni viličar (depo Tržič – MŠ); telefon Samsung Galaxy A53 (uprava); ASUS LED monitor VS197DE (sprejemnica); aparat za špiralno vezavo GBC COMBBIND C340 PV (knjižnica); ubiquiti switch port 8 (knjižnica); ubiquiti switch port 8 (soba 15); tiskalnik HP LASEJET MFP M140MW (uprava); monitor Iiyama 68,6cm (27,0") XUB2792QSU (MŠ); TELEHUM Datalogger NT* (restavratorska delavnica); skener EPSON Perfection V19 (fototeka). Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je muzeju v letu 2022 v upravljanje predalo tudi programsko opremo Microsoft.

Finančni rezultati poslovanja

Muzej je v letu 2022 posloval pozitivno. Po doseženih poslovnih rezultatih je deloval gospodarno in učinkovito, kar dokazujejo uspešno izvedeni načrtovani projekti, hkrati pa je kazalnik gospodarnosti višji od 1,000 (1,010) – celotni prihodki/celotni odhodki, kar je ključni kazalnik pozitivnega poslovanja. Celotni prihodki muzeja za leto 2022 so znašali 1.077.908 EUR in so bili za 52 % višji kot

leta 2021. Za izvajanje javne službe MIZŠ je muzej prejel sredstva v višini 998.235 EUR. Drugi prihodki so bili realizirani v višini 72.548 EUR oziroma kar 293 % več kot v preteklem letu. Prihodki od prodaje materiala in blaga znašajo 5650 EUR. Odhodki za leto 2022 znašajo 1.066.751 EUR in so za 55 % višji od odhodkov iz leta 2021. Za bruto osebne dohodke in nadomestila je bilo namenjenih 503.618 EUR, za stroške storitev 487.840 EUR in za stroške materiala 68.144 EUR. Za izvedbo projektov osnovnih in posebnih nalog je bilo pridobljenih 68.410 EUR, od tega za področje šolstva 46.410 EUR in za področje športa 22.000 EUR. Muzej je z lastno dejavnostjo (vstopnine, naročnine, muzejska trgovina) pridobil 72.548 EUR, kar predstavlja 6,72 % vseh prihodkov muzeja v letu 2022. V celoti so bili namenjeni pokrivanju stroškov lastne dejavnosti in razvoju muzejskih programov. Za redne investicije v osnovna sredstva je bilo namenjenih 64.095 EUR iz sredstev za redno dejavnost Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), 130.000 EUR na podlagi potrjenega DIIP-a za razstavno, pedagoško in drugo dejavnost SŠM ter 9267 EUR za nabavo IKT-opreme po posebnem sklepu MIZŠ. Iz lastnih virov so bila za investicije namenjena sredstva v višini 11.637 EUR. Razlika med prihodki in odhodki izkazuje pozitiven poslovni izid, to je presežek prihodkov nad odhodki v višini 11.157 EUR, ki se zmanjša za davek od odhodka pravnih oseb v znesku 378 EUR. Končni poslovni izid je 10.779 EUR.

Sklep

Muzej z uvajanjem novih in izboljšavo obstoječih muzeoloških programov ter z nakupom potrebnih tehničnih sredstev sledi razvoju na strokovnem in tehnološkem področju muzejske dejavnosti. Z izvedbo investicijskih projektov dosega najnovejše standarde muzejske stroke. Investicije v informacijsko-komunikacijsko tehnologijo bodo omogočile digitalizacijo na vseh področjih delovanja muzeja. V sklopu promocije stalne razstave je na Google play platformi postavil tudi aplikacijo ScholAR, s katero obiskovalci muzeja animirajo učne like trinajstih obdobj šolske zgodovine na stalni razstavi. SŠM je eden najbolj aktivnih muzejev v Republiki Sloveniji na področju andragoško-pedagoških programov. Z muzejskimi učnimi urami je dosegel standarde, po katerih se ravna tako v šolah in vzgojno-izobraževalnih zavodih kot tudi v drugih kulturnih ustanovah. Z dejavnim pristopom k projektu prenosa dejavnosti muzeja športa je podpiral pripravo ugodnejših pogojev za razvoj muzejske dejavnosti tako na področju dediščine šolstva kot tudi na področju dediščine športa. Muzej je s prejetimi sredstvi tako za javno službo, za posamezne naloge in projekte ter investicije kakor tudi z lastnimi sredstvi ravnal skrbno in gospodarno. Muzej je odprt za novosti in izboljšave na vseh področjih delovanja. Z novo stalno razstavo in njenimi digitalnimi vsebinami je postal bolj vabljen, posebej za mlajše obiskovalce, in dostopnejši za vse druge uporabnike.